

Møte onsdag den 23. mars 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 66):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Svein Roald *Hansen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Torgeir Trældal vil framsette et representantforslag.

Torgeir Trældal (FrP) [10:01:24]: Jeg ønsker å legge fram et representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og Jon Jæger Gåsvatn om endring av regelverk for mobile slakteri.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et representantforslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:02:02]: På vegne av stortingsrepresentantene Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Bård Hoksrud og undertegnede har jeg gleden av å fremme forslag om at det skal utarbeides en stortingsmelding om en samordnet og framtidrettet strategi for norsk reiselivsnæring.

Presidenten: Representanten Per Roar Bredvold vil framsette et representantforslag.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:02:32]: Jeg har på vegne av stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Torgeir Trældal og meg selv den glede å fremme forslag om arronderingssalg av Statskog SFs eiendommer.

Presidenten: Representanten Frank Bakke-Jensen vil framsette et representantforslag.

Frank Bakke-Jensen (H) [10:03:00]: Jeg vil fremme et representantforslag på vegne av stortingsrepresentantene Siri A. Meling, Jonni Helge Solsvik, Øyvind Halleraker og meg selv om en gjennomgang av rettsikkerheten til norske fiskere.

Presidenten: Representanten Sonja Irene Sjøli vil framsette et representantforslag.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:03:30]: På vegne av representantene Bent Høie, Øyvind Halleraker, Elisabeth Røbekk Nørve, Elisabeth Aspaker og meg selv ønsker jeg å fremme et forslag om tiltak for å styrke kapasiteten og kvaliteten i den kommunale jordmortjenesten.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:55]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Da starter vi med første hovedspørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:04:25]: Norge har sendt styrkebidrag for å delta i aksjonen i Libya. Det er et styrkebidrag som har fått tilslutning fra alle partier i Det norske storting, og det synes jeg det er viktig å understreke – rett og slett fordi det handler om å sende en støtte med til våre tjenestegjørende soldater som er ute og gjør dette oppdraget på vegne av norske myndigheter. Så den enigheten er i seg selv viktig, og det har jeg også et ønske om å understreke fra talerstolen i Stortinget.

Når det er sagt, var det gjennom gårdsdagen og ut fra de kommentarer som ble gitt fra regjeringen, en diskusjon og mange spørsmål fra mediene knyttet til hvem som skulle lede operasjonene rundt Libya. Utenriksministeren var veldig tydelig på at man måtte ha en bred koalisjon, men en spiss ledelse.

Og så har vi våknet opp i dag til nyheten om at SVs leder, Kristin Halvorsen, uttrykker uenighet i forhold til den strategien. Det er altså regjeringspartiet SV som nå er med på å skape en usikkerhet om det som hittil har fremstått som et enstemmig storting, et enstemmig norsk politisk miljø, i forhold til hvordan vi skal operere i Libya. Jeg vil gjerne at statsministeren redegjør for hva som er regjeringens syn på dette, med hensyn til hvem som skal lede operasjonene i Libya. Etter min oppfatning er det uheldig at SVs leder er den som nå i det offentlige rom uttrykker den form for uenighet, all den tid resten av partiene og hele opposisjonen har sluttet opp om regjeringens linje i dette spørsmålet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:06:44]: Det er gledelig at det er bred enighet i Norge om den norske deltagelsen i de militære operasjonene i Libya, som har en klar forankring i FNs sikkerhetsråd.

Det er slik at i dag har det vært ekstraordinært statsråd, og regjeringen har besluttet å overføre de seks F-16-flyene vi har meldt inn, til de militære operasjonene som nå er i gang. Forsvarsministeren har fått fullmakt til å gjøre det, og de vil i disse timer bli overført til den amerikanske Nord-Afrika-kommandoen som nå står for den praktiske gjennomføringen av operasjonene utenfor Libya, slik at det er allerede iverksatt. Både den politiske innmeldingen – det ga vi uttrykk for på møtet i Paris på lørdag, men nå også gjennom en formell beslutning, gjennom en egen kongelig resolusjon i statsråd – og den formelle overføringen til amerikansk kommando skjer i disse timer.

La meg understreke to ting. Det ene er at det betyr at norske myndigheter fortsatt har full politisk kontroll, fullt

innsyn i det som skjer, og også full mulighet til å delta i de staber og de beslutninger som tas av de militære kommandoene. Men det er altså nå etablert en klar kommando for de norske flyene, og det er å være en del av den amerikanske kommandoen som allerede er etablert.

I tillegg er det slik at vi understreker at vi er der for å gjennomføre en FN-resolusjon. Vi kan delta i gjennomføringen av alle sider av FN-resolusjonen. Vi er opptatt av at det skal være en bred allianse, og vi arbeider nå sammen med andre land for å etablere også politiske beslutningsstrukturer rundt den brede alliansen. Det vil gå langt utover NATO. Det vil sannsynligvis være et møte på mandag der vi setter i gang dette arbeidet.

Siv Jensen (FrP) [10:08:53]: Jeg takker for den klargjøringen fra statsministerens side. Det jeg oppfatter at han sier, er at de signalene SV-lederen har sendt ut i mediene i dag, er et forsøk på dobbeltkommunikasjon, og at SV er enig i regjeringens beslutning hva gjelder å overføre kommandoen i første omgang til den amerikanskledede operasjonen, men også eventuelt til en NATO-ledet kommando hvis det skulle vise seg å være den mest effektive måten å gjøre det på.

Jeg vil gjerne at statsministeren bekrefter det, fordi det er altså slik at regjeringspartiet SV nå er med på skape usikkerhet om den norske posisjonen. Det er i hvert fall fra Fremskrittspartiets side et uheldig signal som jeg mener at statsministeren gjerne kan rydde av veien.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:09:39]: Det er bred enighet i Stortinget. Det er full enighet i regjeringen. Vi har vedtatt den kongelige resolusjonen nå i morgentimene, og kommandoen over flyene er i ferd med å bli overført til amerikansk kommando.

Så pågår det en diskusjon om hvordan kommandoen skal organiseres i framtiden. Den pågår i NATO, og den pågår blant de landene som deltar i alliansen. Der er det fullt mulig at det vil bli trukket veksler på at man vil bruke de kommandostrukturer som finnes i NATO. Men det som er viktig for oss, er at vi både har denne spisse kommandostrukturen – det må enhver militær operasjon ha – og at vi i tillegg har den brede alliansen der også arabiske land deltar, der vi har politiske konsultasjons- og beslutningssystemer som går utover NATO, men som også trekker med flere andre land. Det er det full enighet om.

Jeg vil også understreke at dette er en viktig sak, og jeg mener det er viktig at Stortinget involveres. Derfor vil jeg be om at jeg kan få komme til Stortinget og redegjøre nærmere og ytterligere om dette og utviklingen i disse operasjonene i nær framtid.

Presidenten: Stortinget vil selvfølgelig legge til rette for at en slik redegjørelse kan gis så raskt som mulig.

Det blir anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Morten Høglund.

Morten Høglund (FrP) [10:11:13]: En konklusjon på statsministerens svar kan jo være at vi på permanent basis velger å se bort fra de synspunkter partileder Kristin Hal-

vorsen har på sentrale utenrikspolitiske forhold, for i hvert fall for oss virker det sprikende og forvirrende for den norske opinionen, også for de pårørende og for de soldatene som skal ut. Er det ikke et problem – eller synes statsministeren det er helt kurant at det er den type ulike holdninger innad blant regjeringsmedlemmer?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:11:55]: Jeg mener at det er helt unødvendig nå å konstruere problemer og uenighet som ikke finnes. Det er full enighet om det som er gjort, og det er full enighet om det som nå gjøres. Ikke minst av hensyn til de norske soldatene og det norske personellet som bidrar, mener jeg det er viktig at vi ikke skaper unødvendig usikkerhet. Det er altså full enighet om det som er gjort, og det som blir gjort.

Det som Kristin Halvorsen har vært opptatt av – og som også jeg er opptatt av – er å understreke at det skal være en bred allianse. Det har vært utgangspunktet hele tiden for FN, og det har vært utgangspunktet for Norge. Det som gjorde det mulig å få et vedtak i FNs sikkerhetsråd, var at Den arabiske liga ba om et slikt vedtak. Det er viktig at i tillegg til viktige NATO-land deltar også andre land i operasjonen. De deltar på ulike måter, men det er en bred allianse. Den brede alliansen er vi opptatt av å bevare, fordi vi er helt sikre på at mulighetene for å lykkes er mye større dersom det er en bred allianse, og ikke bare en operasjon som oppfattes som en NATO-operasjon – en vestlig operasjon mot et muslimsk land.

Presidenten: Ine M. Eriksen Søreide – til oppfølgingsspørsmål.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:13:10]: Fra Høyres side vil vi også bidra til å understreke den brede politiske enigheten det er om at Norge skal bidra til aksjonen i Libya. Det var helt nødvendig at Norge, som et ansvarlig land, bidrar til at FN-resolusjonen om beskyttelse av sivile kan oppfylles.

Det er klart at det i spørretimen er interessant å få statsministerens syn på hvordan det kan ha seg at et regjeringsparti som SV nå ser ut til å være mer opptatt av amerikansk kommando over norske styrker enn av en NATO-kommando – men la nå det ligge.

For få minutter siden kom det meldinger om at Storbritannia og Frankrike nå samler seg om at NATO skal ta kommando over operasjonen. Det fordrer at alle NATOs medlemsland er enige. Spørsmålet til statsministeren blir da, dersom dette medfører riktighet: Hva vil Norges holdning i NATO være til at NATO nå tar kommando over operasjonen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:14:04]: Vi har nær kontakt med våre nærtstående land. Det er helt klart at det arbeides for at NATO på en eller annen måte skal trekkes inn, fordi alternativet til amerikansk kommandostruktur er at man bruker de kommandoressursene som er i NATO. Det er egentlig de to eneste tilgjengelige kommandostrukturer for å håndtere denne typen operasjoner. Men jeg tror at der hvor man bruker ulike begreper knyt-

tet til det å ha kommando, handler om den militærfaglige, praktiske gjennomføringen av en operasjon. Det vi er opptatt av, er at selv om man bruker NATOs kommandoresurser – som Norge er åpen for at man kan gjøre – innebærer ikke det at man skal undergrave eller svekke det at det er en bred allianse som går langt utover NATO, og at vi også prøver å etablere politiske organer som går utover NATO.

For det første vil det da være et møte, sannsynligvis på mandag, av alle de bidragsytende land, og det er langt mer enn bare NATO-land. I tillegg er vi opptatt av å få til et forum der alle land som støtter resolusjonen, også kan delta. Det er noe annet enn en NATO-operasjon, men da bruker man allikevel NATO-kommandoresurser.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings-spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:15:19]: Jeg er helt enig med statsministeren i at det ikke bør skapes unødig usikkerhet om et så viktig spørsmål her i Stortinget, og vi var faktisk helt unisone i Stortinget i går.

Derfor ble vi ganske overrasket, for ikke å si provosert, over at det i dag i mediene fra et ledende regjeringsmedlem startes en debatt om hvorvidt NATO skal spille en rolle, ikke i den brede alliansen, men i kommandostrukturen. Nå har statsministeren fastslått at det kan NATO gjøre, og det vil Norge støtte.

Jeg vil bare be om at statsministeren igjen bekrefter at Norge går inn i diskusjonen om den videre utformingen av kommandostrukturen uten den type bindinger som vi hørte fra SVs leder på radioen i dag.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:16:09]: Som jeg sier: Det har vært et statsråd i dag hvor vi har vedtatt en kongelig resolusjon, der vi både har formalisert overføringen av de seks kampflyene, og vi har sagt at vi nå overfører kommandoen til en amerikansk kommando. Det vil være tilfellet til det eventuelt etableres en alternativ kommando. Alternativet til det er, for alle praktiske formål, en eller annen form for NATO-kommando.

Men jeg er opptatt av å skille litt mellom spørsmålet om militær kommando og hva slags ledelse hele operasjonen har, dels fordi det grunnleggende sett er FN som er ansvarlig for denne operasjonen. Det er FNs sikkerhetsråd som har gitt fullmakt, og det er FNs sikkerhetsråd som er det øverste politisk ansvarlige organet for hele operasjonen. Det er punkt nr. 1.

Punkt nr. 2: Vi er opptatt av at det skal være en bred allianse, og at vi også skal etablere organer – møteplasser – der land langt utover NATO-kretsen deltar. Derfor må vi skille det som er kommandostrukturer, der det er svært aktuelt at vi bruker NATO-kommandostrukturer, fra den politiske forankringen og ledelsen av operasjonen.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:17:26]: Jeg er veldig glad for det statsministeren nå gir uttrykk for, som er ganske annerledes enn det vi hørte utenriksministeren si forrige onsdag. Dette er mer verdibasert utenrikspolitikk, som vi i Venstre er opptatt av og står for.

Jeg har lyst til å stille spørsmål om noe mer framtidsskuende, nemlig at Norge nå er i krig. Det betyr at vi har forpliktelser overfor våre egne folk som vi sender for å gjøre en oppgave på vegne av oss. Vi har også forpliktelser når det gjelder den situasjonen vi er med på å skape.

I Libya i dag sies det å være kanskje 250 000 mennesker på flukt i og ut av Libya. Det skaper grusomme scener på grensen, som vi har fått rapporter om bl.a. fra Kirkens Nødhjelp, men det skaper også et stort press på Schengen og Italia og de grenselandene det her er snakk om.

Så spørsmålet mitt til statsministeren er om han vil være med på den dugnaden som her trengs, både fra oss som møter den humanitære krisen, og når det gjelder flyktningkrisen som Schengen, Europa og naboland blir utsatt for.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:18:31]: Jeg mener at det utenriksministeren sa i spørretimen forrige onsdag, står seg svært godt, for han understreket alle de problematiske sidene ved denne typen militære operasjoner. De har vi til fulle fått vist.

Det er overhodet ikke enkelt å iverksette militære operasjoner som dem vi nå har iverksatt. Jeg mener det var nødvendig, og det var nødvendig å gjøre det raskt bl.a. for å redde sivilbefolkningen i Benghazi. Hadde vi ikke iverksatt operasjoner på lørdag, så hadde vi sannsynligvis nå hatt gatekamper i Benghazi. Vi hadde hatt store sivile tap, og vi hadde sett Gaddafi gjennomføre den hevnen han varslet over de menneskene som motsatte seg hans regime. Derfor var det riktig å handle raskt.

Det betyr ikke at det ikke er alvorlige problemer og utfordringer og mange ubesvarte spørsmål, slik utenriksministeren uttrykte forrige onsdag. Jeg mener det er viktig at vi adresserer dem, politiske og humanitære. Flyktningsspørsmålet er bl.a. et humanitært problem. Norge er blant de landene som bidrar mest på den humanitære siden – 50 mill. kr. Vi er innstilt på å fortsette å være veldig opptatt av å gjøre mye i forhold til den humanitære situasjonen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:19:55]: La meg begynne med å si at jeg er glad for at statsministeren har varslet en redegjørelse i Stortinget om Libya så vi bredt kan diskutere ulike situasjoner – også hele Midtøsten-situasjonen. Jeg tillater meg derfor å spørre om noe annet i denne spørretimen.

Jeg har lyst til å ta utgangspunkt i en historie jeg har fortalt statsministeren tidligere – historien om ni tunge psykiatriske pasienter som har flyttet ut fra Sandviken sykehus til et bofellesskap i Bergen, hvor de fra å være tungt dopet, med tunge traumatiske situasjoner, nå lever nesten uten b-preparater og med normale, dagligdagse gjøremål som de klarer å mestre.

Hovedgrunnen til at man i løpet av to år har fått til denne situasjonen er måten man har organisert tjenestene på gjennom såkalt «medlevertturnus». Man har skapt normale livsforhold ved at de som jobber der, bor sammen i 48 timer. Så har de én uke fri, og så kommer de tilbake. Det reduserer antallet personer som mennesker med psykiske lidelser må forholde seg til. Det skaper ro, det skaper kontinuitet, det skaper trygghet, og det skaper bedre mental helse. Dette er et forsøk Bergen kommune har drevet med. De har drevet med flere forsøk av samme typen med ulik turnusorganisering. Summen av dette er at for pasienter og beboere har dette vært en enorm forbedring.

Likevel har vi opplevd at denne regjeringen har bestemt at dette er en unntakstilstand, og det er ikke nok med at det er en unntakstilstand som Arbeidstilsynet skal godkjenne for å ha et forsøk, nei, sentrale fagforeninger skal godkjenne på ett års basis denne modellen for å drive et godt helsevern – en god hjelp til personer som har problemer, skal altså avgjøres av de sentrale fagforeningene. Mitt spørsmål til statsministeren er: Er det ikke snart på tide å se at dette må kunne avgjøres lokalt og under godkjennelse av Arbeidstilsynet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:22:11]: Først vil jeg si at det er positivt at det mange steder er tatt initiativ til å utprøve, gjøre forsøk med og utvikle nye arbeidstidsordninger, alternative arbeidstidsordninger, bl.a. for å redusere ufrivillig deltid, og også for å kunne få arbeidstidsordninger som er bedre tilpasset bestemte brukergrupper, f.eks. innenfor helsevesenet.

For det andre gir dagens arbeidsmiljølov faktisk adgang til å ha en god del alternative måter å organisere arbeidstiden på, men det forutsetter at man ikke undergraver et viktig prinsipp, nemlig at det skal være ryddige og gode arbeidsvilkår på arbeidsplassene, og at arbeidstakernes rettigheter skal sikres, selv om man har alternative arbeidsturnuser eller skiftturnuser. Det er grunnen til at hvis man ønsker nye og alternative ordninger, må det en godkjenning til, det kan være av hensyn til kvaliteten på oppdragene, og det må være bestemmelser om hviletid. Blant annet vet vi at antallet feil lett øker hvis det blir for lite hviletid mellom vaktene. Derfor må det være en godkjenningsordning på plass. Det betyr at for en god del forsøk – avhengig av hvor omfattende de er – kan man få godkjent alternativer lokalt. For mer omfattende forsøk må man ha sentral godkjenning.

Fafo-rapporten som bl.a. er omtalt i Dagens Næringsliv i dag, viser at det veldig sjelden er slik at hvis man lokalt har anbefalt en ny avtale, blir den avvist sentralt, så den rapporten understreker nettopp den fleksibiliteten som er i dagens lovgivning. Man trenger lokal forankring og vil da normalt også få sentral godkjenning dersom det er nødvendig.

Da vil jeg egentlig bare oppfordre partene i arbeidslivet til å utvikle hele den gode norske modellen med å snakke sammen, finne gode løsninger, utvikle alternative ordninger.

Erna Solberg (H) [10:24:18]: Det er altså slik at kommuner som har startet arbeidet med å gjennomføre dette, har gitt opp nettopp på grunn av den organiseringen og den vetoretten som denne regjeringen har gitt sentrale fagforeninger. Vi ønsker at det skal være ryddig. Vi ønsker at lokale fagforeninger og arbeidsgivere, og Arbeidstilsynet, lokalt kan gå inn og se at alle lovens krav oppfylles. Men det må jo være et tankekors for statsministeren å lese hele rapporten til Fafo, for der sier Leif Moland, som har vært leder for denne undersøkelsen, at etter å ha fulgt kommunenes innsats for å redusere omfanget av små stillinger er dette det tiltaket som har virket best. Dessuten skaper dette mindre problemer når det gjelder å kombinere familieliv og jobb, sier også denne rapporten. Det er populært, det er bedre rekruttering til disse enn til andre deler av omsorgssektoren, og ikke minst til å rekruttere flere menn til å jobbe på denne måten. Det er til og med fire gode ting – det er ikke et kindereg, det er et kindereg pluss – for å få til dette. Likevel har regjeringen lagd en prosess som stopper mange av forslagene.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:25:29]: Det jeg er opptatt av, er at vi både sikrer fleksibilitet, muligheter til lokale tilpasninger, alternative arbeidsordninger og samtidig ivaretar noe som er veldig viktig, nemlig arbeidstakernes rettigheter, ryddighet, og ikke minst kvalitet, for hvis det blir for lange vakter, kan det gå ut over kvaliteten og øke antallet feil. Derfor er det en adgang i dagens lov til å gjøre unntak, og de unntakene og de mulighetene til lokale avtaler kan altså flertallet gjøre uten sentral godkjenning. Er det omfattende endringer, må det sentrale godkjenninger til, men den Fafo-rapporten viser altså at det sjelden blir avslått sentralt dersom man er enig om noe lokalt. Så jeg tror at vi nå skaper større problemer enn det faktisk er. Jeg tror på det lokale mangfoldet. Jeg tror på forhandlinger, på partssamarbeid, men at det skal skje på ryddige måter, der fagforeninger og arbeidsgivere blir enige om hvordan dette skal gjøres. Setter de seg ned, finner gode løsninger, og spesielt hvis man har gode erfaringer, så er jeg sikker på at sunn fornuft kommer til å råde, og at gode alternative løsninger blir funnet.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Bent Høie.

Bent Høie (H) [10:26:48]: Det er ikke korrekt at dette er uproblematisk for kommunene. Kommunene opplever dette som en stor barriere for å kunne sette i gang den type ordninger. Det er et stort paradoks at denne regjeringen har flyttet godkjenningen av dette som statsministeren omtaler som gode, lokale, fleksible ordninger, vekk fra det offentlige godkjenningssystemet, som Arbeidstilsynet, som er Høyres forslag, og over til de sentrale fagforeningene. Konsekvensen av det er at mennesker som bor i bofellesskap, som da får oppleve enormt mye mer stabilitet i sin hverdag, som fører til mindre bruk av tvang, mindre bruk av medikamenter, som gir mer fornøyde arbeidstakere, sykepleiere, hjelpepleiere, og som gir mindre sykefravær, lever et liv som i realiteten er på dispensasjon ett

år om gangen. Dette skaper usikkerhet for dem som jobber der. Det skaper usikkerhet for dem som bor der, og det skaper usikkerhet for de kommunene som er inne i disse ordningene.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:27:55]: Jeg gjen- tar at jeg mener at det som er vår felles oppgave, er å finne et regelverk som gjør at vi kombinerer to ting: ryddige, ordentlige vilkår for arbeidstakerne og minimumskrav til f.eks. hviletid, slik at vi sikrer kvaliteten til brukerne. Det skal kombineres med at – hva skal jeg si – et arbeidsliv under endring gjør at det kan være ulike behov for ulike typer arbeidsordninger lokalt. Den adgangen er der i dag. De fleste av disse ordningene avtales lokalt etter godkjenning fra Arbeidstilsynet. Så er det noen som er så omfattende at det kreves sentral godkjenning, og da viser Fafo-rapporten at de aller fleste blir godkjent sentralt. Så det jeg mener er utfordringen her, er at man får til de gode dialoger lokalt, ser hvilke muligheter som er der når det gjelder å kombinere trygge arbeidstakerrettigheter med fleksibilitet, finne løsninger i dialog med fagforeningene, og så får man det til. Det sier jeg ikke at alltid er enkelt, men det trengs altså en lokal forankring, og den er jeg for, og jeg er for de dialogene.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:29:04]: I denne saken som hovedspørre viser til, er det faktisk sånn at det må godkjennes sentralt. Statsministeren sier fra denne talerstolen at han har stor tro på lokalt mangfold, han har stor tro på – vil jeg tro da – at de lokale kan ivareta arbeidstaker- nes rettigheter. Jeg har iallfall veldig stor tro på at en lokal tillitsvalgt, sammen med sine ansatte, er i stand til å ta de beste beslutningene for sine ansatte. Det regner jeg også med at statsministeren er enig i.

Når vi ser at den måten å organisere det på, fører til bedre tjenester, mer fornøyde ansatte, mindre ufrivillig deltid og mer fornøyde brukere, vil da statsministeren, med den troen han har på det lokale mangfoldet, legge til rette for, så lenge det er enighet lokalt, at Arbeidstilsynet kan bestemme den type arbeidsavtaler?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:30:10]: For det første er det slik at de fleste ordningene i dag godkjennes lokalt med godkjenning av Arbeidstilsynet. For de fleste ordningene er det allerede slik. Så har man for noen, der det er omfattende endringer, kommet fram til at det trengs en sentral godkjenning for at vi ikke skal risikere å undergrave hele systemet med arbeidsmiljøbestemmelser og arbeidstidsbestemmelser. Også for de ordningene som krever sentral godkjenning, er det ifølge Fafo-rapporten slik at de fleste får godkjenning sentralt. Poenget her er at det er muligheter. Jeg tror at hvis det er utfordringer vi står overfor, så er det at den muligheten i for liten grad benyttes, at man på en rolig måte setter seg ned med arbeidstaker- organisasjonene, finner gode løsninger som både ivaretar ønsket om fleksibilitet og i tillegg ivaretar et grunnleg-

gende behov for ryddighet og forutsigbarhet når det gjelder arbeidstakerrettigheter, arbeidstid og ikke minst kvalitet. Det er bl.a. hviletidsbestemmelser, som også er nedfelt i EU, som setter klare begrensninger for hva man kan gjøre i forhold til å bryte dem.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:31:20]: Medleverskap er jo ikke det vanligste, verken i helsesektoren eller, for den del, i barnevernsektoren, men også i barnevernsektoren bruker man denne ordningen i enkelte tilfeller. Det viser seg å være kanskje den aller beste måten å drive en institusjon på, spesielt de små institusjonene der det ikke bor så mange. Det er mange gode erfaringer. Jeg synes kanskje ikke statsministeren tar helt alvorlig de store barrierene som faktisk er for å få til slike turnuser. Som vi hørte tidligere i dag, har flere kommuner gitt opp.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Ville det ikke vært bedre at man laget et system, en ordning, gjerne lovhem- let, som av hensyn til brukerne ga mulighet for dette? Selv- sagt skal man også ta vare på arbeidstakerne, og det må være innenfor en god arbeidsmiljølov, men det må kunne la seg ordne i og med at vi har erfaringer med det allerede, og det har vært i system.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:32:24]: Det vi i dag har, er en adgang til å avtale. Den adgangen brukes ulike steder og gjør at man også får til ordninger lokalt. Jeg mener uansett at det krever at man er enig lokalt. El- lers tror jeg vi lett kan komme i en situasjon der vi virkelig opplever at noe av det mest verdifulle i norsk arbeidsliv, nemlig at vi har ryddige, ordentlige regler når det gjelder arbeidstid, undergraves. Det vil over tid svekke arbeids- miljøet i norsk arbeidsliv og ikke tjene noen. Men det er altså en adgang til å avtale ting lokalt. Jeg tror utfordrin- gen er at man benytter seg av den adgangen for lite. Hvis kommuner har problemer med det – jeg kjenner jo ikke de eksemplene som representanten viser til – så vil jeg tro at en grunn er at de ikke har lyktes med å avtale lokalt. Men da bør man heller ikke gå videre med det, for man må få til enighet lokalt.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:33:25]: I kjølvannet av den såkalte Adecco-saken har statsministeren sagt mye fornuftig om både kommersiell og ideell institusjonsdrift her i landet, som er en viktig del av den norske modellen. Jeg har lyst til å gi statsministeren litt innsikt i hvordan det går under hans styre når det gjelder ideelle institusjoner.

Jeg stilte spørsmål her i høst om Oslo Hospital, som overlevde svartedauden, kom til å overleve regjeringen Stoltenberg. Status er at Oslo Hospital nå overlever på kunstig åndedrett i regi av det diakonale sykehuset Lo- visenberget, og det er uvisst hvordan det går i det lange løp.

På Askøy er det en flott rusinstitusjon i regi av Blå Kors, som tapte en anbudsrunde i Helse Vest i høst. De

satt igjen med ansvaret for ansatte, for bygninger, for store pensjonsforpliktelser og var tvunget til å legge ned. Begrunnelsen fra Helse Vest var ikke at det var dårlig kvalitet. Tvert imot, Blå Kors fikk beskjed om at Askøy-klinikken hadde bedre kvalitet enn dem som vant anbudet – men den lå på feil plass! Vi som har vært på Askøy, har litt problemer med å skjønne at det kan være feil plass for noe som helst, men det som er enda mer underlig, statsminister, er at enden på visa er blitt at det statlige helseforetaket nå har overtatt Blå Kors-klinikken. De drever i de samme bygningene, med de samme folkene og med de samme pensjonsforpliktelsene som Blå Kors hadde. Det er bare Blå Kors som er borte. Da var det plutselig ikke lenger feil sted, men kanskje var det feil merke på bygningene.

Jeg stiller dette spørsmålet nå, statsminister, fordi både statsministeren og regjeringspartiene her i Stortinget har gått langt i å love at disse flotte institusjonene skal få nye, bedre og mer langsiktige og forutsigbare rammevilkår. Jeg vet at regjeringen har et arbeid på gang. Kristelig Folkeparti er meget utålmodig etter å se resultatene av det arbeidet, for mens gresset gror, dør kua.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:35:33]: For det første vil jeg si at vi er veldig opptatt av å legge til rette for ideelle organisasjoner, og vi gjør det gjennom ulike tiltak og virkemidler. Det ene er at vi betydelig har økt støtten til frivillighet i sin alminnelighet, først og fremst gjennom en svært gunstig momsordning, som betyr en veldig sterk økning til frivilligheten i Norge. For det andre er det slik at når det gjelder kjøp av tjenester fra både kommunale og statlige pleie- og omsorgstjenester, er hovedtyngden av det som kjøpes, fra ideelle organisasjoner. Når det gjelder kommunale pleie- og omsorgstjenester, er det omtrent 95 pst. i kommunal regi. Det er ulike kommuner som bestemmer seg for det. Så er det i strøket 4 pst. i ideell regi og 1 pst. i kommersiell regi. Når det gjelder kjøp av tjenester fra de statlige helseforetakene, er prosentene litt annerledes, men likevel er hovedbildet, tror jeg, at 60–70 pst. av det som kjøpes, er fra ideelle organisasjoner. Så hovedtyngden av det det offentlige kjøper av tjenester fra andre utenfor det offentlige, er fra ideelle organisasjoner.

Så vil det være en vurdering fra sted til sted, fra plass til plass, fra behov til behov om akkurat hvem som skal få anbudene, hvem som skal få avtalene. Det er fordi behovene endrer seg. For eksempel var det nylig oppslag i mediene om en del barnevernsinstitusjoner som fikk mindre å gjøre. Det skjønner jeg kan være et problem, fordi man nedlegger arbeidsplasser og nedlegger en virksomhet, men bakgrunnen for det er at man har bestemt seg for å satse mer på hjemmebasert barnevern, mer på fosterhjem. Da må vi noen ganger gjennom den vanskelige prosessen det er å omstille fra en type virksomhet til en annen type virksomhet. Da er det brukerne, barna, som er det avgjørende – ikke institusjonene.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:37:23]: Jeg vet at statsministeren kan holde slike flammende appeller om ideell virksomhets betydning i Norge, og vi deler de vurderingene. Men mitt spørsmål går på hvilken praksis som

utspinner seg under regjeringen Stoltenbergs styre. Da snakker jeg ikke om kommuner som Stoltenberg ikke liker styret i, men jeg snakker om de statlige helseforetakene som regjeringen Stoltenberg ved helseministeren eier og styrer. Der driver man ikke en politikk som innebærer at man endrer avtaler etter som behovene endrer seg – for behovet for denne institusjonen på Askøy er åpenbart til stede når staten etter å ha skviset ut den ideelle eieren, overtar driften som et gående konsern – men det må rett og slett være at man ideologisk er ute etter de ideelle institusjonene, når man kan konfiskere driften på den måten som har skjedd på Askøy. Jeg synes at statsministeren i det minste bør love å gå inn i denne saken og spørre seg om dette er den politikken han vil stå for.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:38:30]: Jeg er helt sikker på at staten og helseforetakene ikke er ute etter de ideelle organisasjonene. Tvert imot er staten og helseforetakene opptatt av å samarbeide med de ideelle organisasjonene. Det betyr ikke at alle som ønsker det, kan få videreført sine avtaler og kontrakter, for det kan være ulike behov og ulike hensyn som gjør at man skal omorganisere virksomhet. Men det er altså en vekst i den samlede aktiviteten ved norske helseforetak, og det er en vekst i det helseforetakene kjøper av tjenester.

Det vi gjør, er å se på om vi kan lage retningslinjer for på en enda bedre måte å få til et samarbeid med de frivillige og de ideelle organisasjonene, bl.a. ved å se på om vi kan lage nye og bedre krav når det gjelder kvalitet, slik at det blir enda mer konkurranse på kvalitet – mindre på pris. Vi ser på mulighetene for å forlenge kontraktperiodene. Det kan være bra både for brukerne og for institusjonene. Og vi ser på hvordan vi kan utforme krav til kjøperne av helse- og sosialtjenester som er mer i samsvar med ønsket om å fremme ideelle organisasjoner.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Hans Olav Syversen.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:39:53]: Jeg må nok ærlig talt innrømme at jeg er noe i tvil om statsministeren har særlig interesse for det som nå skjer med ideell sektor i dette landet. Når han kan stå her og si at han er helt sikker på at det offentlige ønsker et godt samarbeid med de ideelle institusjoner, og den ene etter den andre blir skvist, med denne regjeringens velsignelse, så er mitt spørsmål: Er det noe i dagens praksis i det hele tatt som statsministeren ser som problematisk, eller er de ideelle noe man smykker seg med når man får en eller annen Adecco-sak gående, og festtalene virkelig blomstrer?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:40:44]: Ideelle organisasjoner gjør en veldig viktig jobb. Derfor har vi økt – betydelig – støtten til frivilligheten i Norge, og derfor har vi også vært opptatt av å videreføre et samarbeid på mange områder. Institusjoner som Diakonhjemmet, Lovisenberg sykehus og andre ideelt drevne organisasjoner/institusjoner er veldig viktig. Vi er helt avhengige av dem, ikke minst innenfor f.eks. rusomsorg.

Så sier vi at vi er åpne for å se på hvordan vi kan endre retningslinjene for en del av de tingene som handler om kjøp av tjenester fra private, både de kommersielle og de ideelle. Det vi da bl.a. ser på, er, som jeg sier, tiltak for å lage bedre kvalitetskriterier, slik at man legger større vekt på kvalitet. Vi er villig til å se på spørsmål knyttet til retningslinjer når det gjelder kontraktens varighet, for vi ser at det kan være et problem hvis det er for kort varighet. Og vi er villig til å se på hvordan vi kan ha noen runder forbeholdt de frivillige organisasjonene. Det er det også adgang til i dag.

Presidenten: Kari Kjønnaas Kjos – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Kjønnaas Kjos (FrP) [10:41:56]: Det er en tendens at rusmisbrukere blir sett på som en ensartet gruppe. Faktum er at de er like forskjellige som folk flest – har ulik ballast og ulike tilleggsutfordringer. Fremskrittspartiet mener at mangfoldet med offentlige, ideelle og private institusjoner er viktig og nødvendig for å møte ulike mennesker. Faktum er også at stadig flere institusjoner, både ideelle og private, som tidligere har gitt mange mennesker mye muligheter og et rusfritt liv, legges ned, og mangfold og ekspertise blir borte.

Ser regjeringen i det hele tatt at dette skjer? Og har regjeringen i det hele tatt noen planer for å redde det mangfoldet og den ekspertisen som vi har landet rundt?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:42:46]: Vi ser at vi samarbeider med ideelle og private over hele landet, og at de gjør en kjempeviktig jobb. Vi har også sett en økning i f.eks. opphold ved private sykehus og institusjoner – siden 2007 har det vært en økning. Så det går opp, og det går ned, med ulike institusjoner, men det avgjørende er at de bidrar vesentlig. Men vi kan ikke lage et system der hensynet til institusjonene går foran hensynet til brukerne. Innenfor f.eks. barnevernet er det en omfattende omlegging til mindre institusjoner og mer hjemmebasert tjeneste. Da blir det nedbygging av noen institusjoner.

Så har vi hatt en ganske stor geografisk omlegging av en del rehabiliteringsinstitusjoner for å få mer rehabilitering på bl.a. Vestlandet, der det har vært få rehabiliteringsinstitusjoner. Det er en omlegging som er en fordel for pasientene, som ikke vil bo så langt fra hjemstedet, men det kan være en ulempe for noen av de institusjonene som da får færre oppdrag. Men vi må velge pasientene framfor institusjonene. Så er det en del institusjoner som mister oppdrag fordi de ikke oppfyller kvalitetskriterier.

Så jeg vil gjerne at frivilligheten skal bidra. Jeg er veldig opptatt av at vi skal ha den på plass, men vi kan ikke la institusjonene gå foran pasientene.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgings-spørsmål.

Bent Høie (H) [10:44:07]: Hvis statsministeren er opptatt av de rusavhengige, bør han legge merke til at det per 31. desember 2010 står 3 562 rusavhengige som ønsker behandling, i kø. Ventetiden har økt i den største helsere-

gionen, Helse Sør-Øst. De rusavhengige har behov for de plassene som blir lagt ned under denne regjeringen. Due-dalen Blå Kors behandlingssenter, Frelsesarmeens rusomsorg Håpets dør, Frelsesarmeens rusomsorg på Heskestad, Frelsesarmeens rusomsorg LAR-Rogaland, Blå Kors Hauga i Råde, BUE-stiftelsen osv. – alle disse institusjonene er lagt ned under denne regjeringen. Det betyr at de fine ordene som Stoltenberg her kommer med, ikke er noe verdt – verken for de rusavhengige eller for dem som driver institusjoner. Den 9. juni 2010 ba et enstemmig storting om at regjeringen skulle sette ned et utvalg for å jobbe med de ideelle organisasjonenes rammevilkår. I forrige spørretime sa statsråd Aasrud at hun ikke kommer til å sette ned et sånt utvalg. Har statsministeren større respekt for Stortinget og vil gripe fatt i det et enstemmig storting har sagt?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:45:19]: Det er altså slik at rusbehandling er et av de områdene der private og ideelle spiller en veldig viktig rolle.

Her har jeg f.eks. tall fra Helse Vest, siden det er mange eksempler fra Helse Vest. Der er det slik at private ideelle – ikke kommersielle institusjoner står for om lag 80 pst. av den samlede døgnkapasiteten og om lag 60 pst. av de polikliniske tjenestene på rusområdet. Når det er et så tungt innslag som 80 pst. av døgnkapasiteten og 60 pst. av polikliniske tjenester her, er det klart at det er et uttrykk for at de ideelle institusjonene spiller en viktig rolle. Det betyr ikke at det alltid er de samme institusjonene, men det betyr at samlet sett har de ideelle institusjonene en veldig stor del av tilbudet innenfor rusomsorgen.

Det samlede tilbudet innenfor rusomsorgen er bygget ut, vi skal fortsette å bygge det ut, og jeg er helt sikker på at vi da også vil bruke ideelle organisasjoner mye.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Kari Kjønnaas Kjos (FrP) [10:46:27]: Det er tverrpolitisk enighet i denne sal om at vi jobber for like, og gode, tilbud for alle syke og alle eldre som trenger hjelp.

De siste årene har vi gjentatte ganger i denne sal diskutert bekymringer når det gjelder mangel på kvalifisert personell, spesielt innen pleie- og omsorgsområdet. Til dels stor bruk – og ulovlig bruk – av overtid, og institusjoner som drives med 80 pst. ufaglærte, viser at vi mangler kvalifisert personell allerede nå. Dette vil forsterke seg ytterligere de nærmeste årene. Også dette har det vært tverrpolitisk enighet om.

Omsorgsyrkene har noen fellestrekk. De domineres av kvinner, de ansatte arbeider innen sektorer med tilnærmet null konkurranse, og de har hatt en langt dårligere lønnsutvikling enn privat sektor.

Fremskrittspartiet konstaterer at trepartssamarbeidet, som statsministeren alltid refererer til, overhodet ikke har vært i stand til å fjerne disse lønnsforskjellene. Hvor lenge tør regjeringen fortsette en monopolpolitikk som undergraver lønnsdannelsen i disse store og viktige kvinnedominerte yrkesgruppene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:47:44]: Jeg er enig i at det er avgjørende for å sikre folk trygg og god pleie og omsorg at vi har nok mennesker som ønsker å jobbe med pleie og omsorg. Uten det er vi sjanseløse.

Derfor er det gledelig å se at de målene vi har satt oss når det gjelder rekruttering, er mål vi når. Vi sa foran forrige stortingsvalg at vi skulle ha 10 000 nye årsverk innen pleie og omsorg, det ble 16 000 nye årsverk – vi overoppfylte her. Mange av årsverkene kom yngre brukere til gode – funksjonshemmede og trafikkskadde – men noe gikk også selvfølgelig til å styrke eldreomsorgen. Nå har vi satt oss et nytt mål: 12 000 nye årsverk innen 2015. Bare i løpet av de to første årene av den opptrappingsperioden har vi fått 5 500 nye årsverk – basert på foreløpige tall for 2010, men det er det beste anslaget vi nå har. Så vi ligger foran planen, også når det gjelder nye årsverk i pleie og omsorg i denne perioden.

Det viser at fordi denne regjeringen har vært villig til å bruke de store pengene på de store oppgavene, som pleie og omsorg, framfor nye milliarder i skattelette, har vi kunnet få mange, mange tusen nye årsverk i pleie og omsorg – en langt sterkere vekst enn vi har sett tidligere – og det viser seg også at vi lykkes med rekruttering. Det er også et godt nivå når det gjelder andelen ansatte som har fagutdanning.

Når det gjelder lønnsdannelse, er jeg veldig trygg på at det skal vi forhandle om i lønnsoppgjørene, partene i arbeidslivet er ansvarlige for det. Jeg mener at lønnsoppgjøret i fjor viser at det innenfor en forsvarlig ramme er mulig å få til en god likelønnsprofil. Regjeringen vil gjerne fortsette å bidra til det, men det må altså være innenfor rammer som er forsvarlige.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [10:49:36]: Jeg konstaterer at statsministeren ikke er i stand til å gi god velferd uten samtidig å snakke om skattelette. Men jeg har lyst til å minne om at antallet nye ansatte i pleie- og omsorgssektoren ikke nødvendigvis betyr at det er kvalifisert personell. Vi har institusjoner som drives med 80 pst. ufaglærte. Nå var jeg opptatt av at vi skulle få kvalifisert personell på plass. Da tror jeg vi er nødt til å få flere menn inn i dette yrket. Ungdommer i dag er ganske bevisst på lønnsnivåer innenfor de forskjellige yrkesgrupper, og jeg vil anta at skal vi i det hele tatt rekruttere ungdom til helse- og omsorgsyrkene, må lønningene opp.

Jeg konstaterer at statsministeren skal forhandle. Det sa også Gro Harlem Brundtland i sin regjeringserklæring i 1986. Og da har man kanskje forhandlet seg helt bort. Jeg ber igjen om at statsministeren kommer med noe mer konkret om hvordan han vil løse dette.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:50:44]: For det første er det slik at vi har styrket utdanningskapasiteten. Vi har nå to år på rad sett en økning når det f.eks. gjelder søkning til helsefagarbeiderutdanning, og det store flertallet av de nye stillingene er for folk med fagutdanning – sykepleiere, helsefagarbeider og andre med fagutdanning innenfor helse- og omsorgsområdet.

Og vi har veldig mange nye stillinger. Vi har fått 16 000

nye stillinger i en periode hvor vi lovet 10 000. Det at vi har overoppfyllt så kraftig, er et uttrykk for at vi faktisk har lyktes ganske godt når det gjelder å skaffe flere hoder og flere hender til pleie og omsorg i Norge.

Lønnsforhandlinger skal vi ta i lønnsoppgjørene, men jeg vil understreke at de siste ti årene har reallønnsveksten – også i offentlig sektor – vært opp mot 30 pst., så kjøpekraften etter at en har trukket fra prisstigning, har økt med rundt 30 pst. de siste ti årene. Det skyldes jo gode lønnsoppgjør og en god økonomisk politikk, som gjør at alle grupper, også i offentlig sektor, har fått en ganske kraftig lønnsøkning de siste årene.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Laila Marie Reiertsen.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [10:52:07]: Arbeidsmiljølova har vore diskutert mykje den seinaste tida, spesielt kapittel 10, som omhandlar arbeidstidsvedtak. Her har det vore brot av heller store dimensjonar, både i det private og i det offentlege helsetilbodet. I det sivile livet mitt som sjukepleiar har eg ofte stått i den situasjonen at ein har brukt opp 200-timarsgrensa for overtid. Dette er nok dessverre ein aktuell situasjon òg i dag. Den utfordringa ein då står overfor når pasientane og arbeidsgjevarane treng det, er om me skal bryta arbeidsmiljølova for å ta vare på pasientane, og dermed følgja pasientrettigheitslova.

For meg har dette alltid vore eit enkelt val. Eg braut arbeidsmiljølova, slik at pasientane fekk den hjelpa dei hadde krav på. Mitt spørsmål til statsministeren er: Ville statsministeren også ha brote arbeidsmiljølova dersom han var i min situasjon?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:53:02]: Jeg er klar over at veldig mange mennesker er i jobber hvor de kan komme i en situasjon hvor de føler at de ikke har noe valg. Jeg forstår dem som f.eks. er på en vakt, og så kommer det en beskjed om et sykefravær, og da er valget enten å fortsette på den vakten og ivareta hensynet f.eks. til pasienter, eller å følge arbeidstidsbestemmelser og så gå hjem – men da oppleve at det er uansvarlige forhold i den institusjonen. Det er jo bakgrunnen for at vi også på en del offentlige helseinstitusjoner opplever at reglene er blitt brutt når det gjelder arbeidstidsbestemmelser.

De tallene vi nå har fått på bordet, viser at det har vært 50 000 brudd på arbeidstidsbestemmelsene. Det høres jo mye ut, og det er et stort tall, men det er i forhold til 15 millioner vakter innenfor dette området, slik at 99,6 pst. av vaktene er utført i tråd med gjeldende regelverk, mens altså en veldig liten andel totalt sett er utført i strid med gjeldende regelverk. Det er helt sikkert en del av dem som er i den situasjonen som du viser til.

Presidenten: Sonja Irene Sjøli – til oppfølgingsspørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:54:08]: Statsministeren er jo kjent med at Norge har et kjønnsdelt arbeidsmarked, og at mange kvinner med høy kompetanse i offentlig

lig sektor kommer dårligere ut lønnsmessig enn personer med tilsvarende utdanning i andre sektorer. Det rammer særlig sykepleiere og lærere, som har sakkert akterut i lønnsutviklingen.

Høyre har tatt til orde for en kompetansepott for offentlig sektor i årene fremover som skal føre til et lønnsløft for utdanningsgruppene. Det ville være en god investering for å sikre rekruttering og bemanning, beholde høyt kvalifisert arbeidskraft og gi bedre kvalitet i de offentlige tjenestene. Det må altså lønne seg å ta høyere utdanning for å jobbe i offentlig sektor.

Hvordan stiller statsministeren seg til en slik kompetansepott for kvinner i offentlig sektor?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:55:04]: Jeg opplever at det i hvert fall mellom Høyre og regjeringen er enighet om at vi skal ha ansvarlige rammer i lønnsoppjøret, dvs. at vi må bli enige om hva som er totalrammen, hva som er en forsvarlig lønnsvekst i Norge. Det kan selvfølgelig variere litt fra år til år, men det har ligget på 3 pst. og opp mot 6 pst. de senere årene i nominell lønnsvekst. Innenfor en slik ramme mener jeg det er fullt mulig å få til en god profil som sikrer en god kjønnsprofil og andre formål vi ønsker å ivareta innenfor en ansvarlig økonomisk ramme.

Når man da de senere årene har hatt 30 pst. reallønnsvekst – etter at prisstigningen er trukket fra, har lønningene vokst med 30 pst. – er det klart at innenfor den rammen er det fullt mulig å få til en ønsket omfordeling, hvis man vil. Problemet i Norge er jo at hvis én gruppe skal få relativt sett mer, er det en annen gruppe som må få relativt sett mindre – og man har litt vanskelig for å bli enig om hvilke grupper som skal få relativt sett mindre. Alle kan ikke få relativt sett mer hele tiden, for da blir det samme lønnsvekst.

Presidenten: Da går vi til neste og siste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:56:23]: I går utstedte Arbeiderpartiet en «Lesegaranti for alle barn i annenklasse». Det gledet skolepartiet Høyre, og vi håpet at det skulle markere et endelig farvel til den gamle skolepolitikken til Arbeiderpartiet, hvor det jo var et selvstendig mål at barna ikke skulle lære å lese og skrive i første klasse.

Men det skulle ikke gå mer enn 24 timer før statsministeren sparker bena under den samme garantien. For når statsministeren skal fortelle hvordan, sier han at vi må få mer skolefritid inn i skoletiden. Da handler det plutselig om fotball, om dans og fiolin. Når statsministeren i det samme VG-intervjuet skal utdype hvordan det skal bli mer fritid innen skoletiden, peker han på foreldrene. Statsministeren mener at foreldre som organiserer skolefritid på kveldstid, plutselig kan gjøre det på dagtid. Og han peker på deltidsarbeidende. Jeg trodde at det var et mål for statsministeren at flere skulle jobbe heltid. Og han peker på førtidspensjonerte. Jeg trodde at statsministeren mente at det var et mål at flere skulle jobbe lenger.

Jeg tror vi ville komme langt i norsk skole hvis vi lot

foreldre være foreldre og lærere være lærere. For det er faktisk et problem at det er for få som ønsker å bli lærere i småskolen og gjøre kanskje den aller viktigste jobben: å lære våre barn å lese, skrive og regne.

Ser statsministeren at det kan være en sammenheng mellom de prioriteringene regjeringen gjør, nemlig å ha epler fremfor kompetanseopplæring og skolefritid fremfor skoletid, når man ser at det er for få som ønsker å gjøre den viktige jobben i småskolen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:58:24]: Jeg mener det er et uttrykk for alvorlig politisk svakhet at Høyre har behov for å lage et skremmebilde som overhodet ikke stemmer, og formidle totalt feil informasjon om hva regjeringen og Arbeiderpartiet står for når det gjelder skolepolitikk.

Det regjeringen og Arbeiderpartiet står for når det gjelder skolepolitikk, er nettopp å satse på at vi skal lære mer i skolen. Derfor har vi etter at vi overtok, sørget for bl.a. seks flere undervisningstimer i skolen, i fagene lesing, matematikk og engelsk. Vi har styrket betydelig lærerutdanningen, fordi nøkkelen til en god skole er en bedre lærerutdanning. Vi har tatt et løft for etter- og videreutdanning av lærere, og derfor ser vi heldigvis nå en bedre rekruttering til læreryrket. Men det er ingen motsetning mellom det å være opptatt av flere timer i f.eks. lesing og det å forstå betydningen av ordninger som leksehjelp eller en god skolefritidsordning etter at man har hatt undervisningstimer. Det er ingen motsetning mellom de tingene og det å være opptatt av kunnskap. Tvert imot er jo vi for ordninger som leksehjelp, fordi vi mener at utviklet på en god måte kan det bidra til mer læring, en bedre skole.

Derfor er det også gledelig at vi nå ser bedre PISA-resultater. Norge er nest best i Norden når det gjelder lesing, og vi er blant de ti beste i OECD. Vi er ikke fornøyd med det, men det betyr en anerkjennelse av det arbeidet som nå gjøres i norsk skole, at vi i hvert fall har framgang. Det skyldes innsats over mange år fra flere regjeringer, ikke minst skyldes det det arbeidet som ble startet med Kunnskapsløftet under Trond Giske etter at vi satte i gang Kvalitetsutvalget med Astrid Søggen som leder.

Vi trenger kunnskap i skolen. Derfor har vi flere timer, bedre lærere, flere lærere, og vi skal komme med nye tiltak for å styrke kunnskapsinnholdet i skolen. Vi ser ingen motsetning mellom det og det å være opptatt av en god skolefritidsordning eller gode ordninger for leksehjelp.

Jan Tore Sanner (H) [11:00:21]: I den grad statsministeren oppfattet at jeg tegnet et skremmebilde, er det statsministeren som har et problem, fordi jeg siterer fra hva statsministeren har uttalt i dagens utgave av VG. Jeg har vist til hva regjeringen faktisk gjør, og jeg har vist til konsekvensene av det regjeringen gjør.

Hvis vi ser på hva regjeringen gjør, er det en realitet at regjeringen har prioritert å bruke hundrevis av millioner på epler og pærer fremfor å investere i kompetente lærere som skal undervise våre barn, og at regjeringen har priori-

tert frivillig, assistentstyrt leksehjelp fremfor obligatoriske skoletimer i småskolen.

Høyre utvidet timetallet med tolv timer. Det er flott at arbeiderpartiregjeringen har utvidet det med fem, seks. Men det er tydelige konsekvenser av den politikken som føres, og resultatet er at det er altfor få som ønsker å undervise våre barn. Da er mitt spørsmål: Hvilken strategi har regjeringen for at flere skal ønske å undervise våre barn i å lære å lese og skrive og regne i småskolen?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:01:29]: Det er jo nettopp det vi gjør. Sammenliknet med den forrige regjeringen, da Høyre hadde ansvar, har det vært en vesentlig styrking av lærerutdanningen her i landet, både når det gjelder fordypning og når det gjelder spesialisering. Det har vært en kraftig satsing på etter- og videreutdanning av lærere, og vi har en økning i søknader til lærerskolen, så bare framstillingen av at vi ikke satser på skole, er et uttrykk for en svartmaling som ikke kler Høyre. Det var punkt 1.

Punkt 2: Vi har altså satset på flere undervisningstimer, men vi mener at f.eks. leksehjelp er et virkemiddel for å bidra til mer kunnskap i skolen. Vi kan ikke se noen motsetning mellom leksehjelp og det å ha mer satsing på kunnskap og innhold i skolen.

Punkt 3: Jeg mener at det er helt i orden at man spiser epler og pærer i skolen. Det er veldig bra. Men de store pengene har vi brukt bl.a. ved å bruke milliarder av kroner, over 40 mrd. kr, mer på kommunene, noe som har ført til at de har pusset opp skoler, ansatt lærere og styrket skolen i et vesentlig større omfang enn det vi så under den forrige regjeringen.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Henning Warloe.

Henning Warloe (H) [11:03:00]: På Arbeiderpartiets skolekonferanse i går sa Marianne Aasen, som er ansvarlig for partiets skolepolitikk, at nå må resultatene av de nasjonale prøvene brukes mer aktivt og ikke lenger legges i en skuff, og hun etterlyste flere aktive lokale skolepolitikere. Det må sannsynligvis være i Arbeiderpartiet det trengs flere aktive lokale skolepolitikere, for i Høyre mangler vi i hvert fall ikke slike rundt omkring i kommunene.

Men det viktigste verktøyet for lokale skolepolitikere er kunnskap om resultatene av de nasjonale prøvene for hver enkelt skole. Er statsministeren klar over at disse resultatene faktisk holdes hemmelig i dag? Vet han at lokale skolepolitikere ikke får innsyn i hver enkelt av sine skolers resultater? Kan statsministeren her i dag love at resultatene nå blir offentlige, slik at de kan brukes aktivt til å forbedre arbeidet på hver enkelt skole i hver enkelt kommune?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:03:59]: Vi har forbedret ordningen med nasjonale prøver vesentlig. Da vi overtok, var det full strid og veldig store problemer med håndteringen og gjennomføringen av ordningen med nasjonale prøver. Vi har fått på plass en ordning med nasjo-

nale prøver som er godt forankret i skolen, og skoleeiere og skolens etater har tilgang til de dataene på en måte som gjør at de kan bidra til å bedre resultatene i skolene. Vi er opptatt av ikke å legge til rette for rangering. Det mener vi ikke er noen fordel for skolen. Vi er opptatt av å bruke de resultatene på en måte som gjør at vi faktisk kan bidra til å bedre dem.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgingsspørsmål.

Tord Lien (FrP) [11:04:46]: På den samme skolepolitiske konferansen kom det fram at Arbeiderpartiet ønsket å frata kommunene ansvaret for læreplanarbeidet, og dermed også muligheten til drive kvalitetsutvikling lokalt. Det er et noe spesielt budskap i et kommunevalgår.

Trondheim er i det samme kommunevalgåret Arbeiderpartiets utstillingsvindu. Der er Arbeiderpartiets Rita Ottervik ordfører. Mitt inntrykk er at statsråd Halvorsen mener at Rita Ottervik er best egnet til å styre kvalitetsutviklingen i trondheimsskolen. Men man kan tolke det slik at Arbeiderpartiet mener at statsråd Halvorsen er bedre egnet enn Rita Ottervik til å styre den samme kvalitetsutviklingen i trondheimsskolen.

Kan statsministeren redegjøre for om statsministeren har størst tillit til at Rita Ottervik styrer kvalitetsutviklingen i trondheimsskolen, eller om statsministeren mener at det bør overlates til Kristin Halvorsen?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:05:41]: Jeg har veldig stor tillit både til statsråd Kristin Halvorsen og til ordfører Rita Ottervik, og jeg er helt sikker på at en god skole blir til i et samspill mellom sentrale politikere – regjeringspolitikere og lokale politikere. Vi trenger begge, og alle nivåer må være opptatt av skolen. Det er punkt 1.

Punkt 2: Vi mener at vi fortsatt skal ha lokalt utviklingsarbeid.

Punkt 3: Arbeiderpartiet har ikke gjort noe vedtak ennå, men det er riktig at det er en del av vår debatt foran vårt landsmøte. I spørsmålet om det å lage nye læreplaner, for det må i tilfelle bare være aktuelt når man lager nye læreplaner, om man skal ha så omfattende tidsbruk på den enkelte skole som vi har hatt nå, fordi vi er redde for at det kan gå på bekostning av tid til læring, har vi ikke konkludert. Det kommer til å være en diskusjon på Arbeiderpartiets landsmøte. Så skal vi fatte våre vedtak, og så skal vi gå til valg på dem når vedtakene er fattet.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:06:40]: Arbeiderpartiets skolepolitiske talskvinne og komitéleder Marianne Aasen sa etter den nevnte skolekonferansen at nå skulle Arbeiderpartiet satse på det som forskningen sa virket. Komitélederen og undertegnede møtte sammen med en del andre dem som ledet forskningsprogrammet Utdanning 2020. De hadde en veldig klar melding, og det var at flere skoletimer gir verken økt læring eller økt motivasjon. Likevel ser vi at statsministerens store konklusjon, pakket lite

grann inn i fiolin og dans og speideren, så det skal høres litt mer trivelig ut, nettopp er at det er flere timer i skolen som er svaret, og veien mot heldagsskole.

Den store utfordringen for den norske skoledebatten er jo at både Arbeiderpartiet, som en stor aktør på venstresiden, og Høyre på høyresiden tror at det er flere timer som er det riktige svaret i norsk skole, når forskningen viser noe annet. Er det slik at statsministeren ikke er enig med Marianne Aasen i at man skal se på hva forskningen sier kan gi gode resultater i skolen? Eller vil man nok en gang tilsidesette det, og gå for at det er flere timer som er det riktige svaret?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:07:59]: Jeg mener det viktigste for å få en bedre skole er læreren. Derfor er alt vi kan gjøre for å få bedre og flere lærere, nøkkelen. Derfor har vi styrket lærerutdanningen – ferdypning og spesialisering. Derfor har vi også styrket etter- og videreutdanningen av lærere. Men det er ikke det eneste vi skal være opptatt av. Vi skal også være opptatt av andre ting. Norge har tradisjonelt hatt et ganske lite antall skoletimer, spesielt i barneskolen, sammenliknet med mange andre land. Vi har ment at det har vært riktig å øke det, bl.a. for å styrke undervisningen i norsk, matematikk og engelsk. Det har vi også gjort i denne perioden. Men så har vi, som det kom fram på skolekonferansen, også en idé om at dersom vi er i stand til å gi gode tilbud i tilknytning til skolen, som f.eks. skolefritidsordning og leksehjelp, kan det fremme læring, og ikke undergrave læring. Enda bedre blir det hvis vi kan greie å sørge for at noen av de fritidsaktivitetene barn og ungdom er med på på kveldstid, kan gjøres i tilknytning til skolen. Det tror jeg er bra for barna og ikke minst for familielivet, for barna får mer tid sammen med foreldrene.

Men vi lytter til forskningen, og forskningen gir oss et klart budskap, nemlig at læreren er nøkkelen til en bedre skole, og det er vi helt enig i.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [11:09:20]: Statsministeren sa at læreren er det viktigste for å få til en god skole. Statsministeren svarte på det forrige hovedspørsmålet at man skal bruke de store pengene på de viktige tingene. Denne regjeringen har brukt de store pengene på følgende ting: 993 mill. kr hvert år på timetallsutvidelse, 241,3 mill. kr hvert år på bananer, 462 mill. kr hvert år på ufaglærte leksehjelprådgivere. Men i den etter- og videreutdanningen som statsministeren skryter av, står en tredjedel av plassene ledige, fordi kommunene har for dårlig økonomi. Vi vet at innen 2020 kommer det til å mangle 18 000 lærere i norsk skole. Dette er en kjempetfordring. Spørsmålet mitt er derfor: Hvorfor bruker statsministeren de store pengene på de tingene han ikke mener er viktig, nemlig ufaglærte leksehjelpere, bananer og timer, med lærere vi ikke har?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:10:20]: For det første er det regnestykket litt rart, for det representanten

glemmer, er at de største pengene bruker vi gjennom kommunene. Når vi har gitt over 40 mrd. kr mer i inntekter til kommunene, har en stor del av det gått til å betale for skoler, lærere og innsats i utdanningen, slik at punkt 1, det er penger som går til skolen, men gjennom kommunene, og det er der de største pengene går. Punkt 2, i tillegg til det som nevnes, har vi bl.a. økt antall plasser i lærerskolen og bedret lærerutdanningen.

Når vi er for flere timer, er det fordi vi mener at skolen trenger flere timer. Dessuten merker jeg meg at det nå er full splid på borgerlig side. Først kommer representanter fra Høyre opp og kritiserer meg for ikke å øke antallet timer nok, og så kommer representantene fra Venstre og Kristelig Folkeparti og er imot å øke timer overhodet. Så det hadde vært en fordel for denne debatten om dere kunne bli enige om hva dere mener er feil med regjeringens politikk, enten at det er for mange timer eller for få timer, for på en eller annen måte skal dere samle dere om et alternativ. Jeg håper vi aldri får se det – det skal vi sørge for ikke blir praksis.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:11:34]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Per Roar Bredvold til samferdselsministeren, er overført til miljø- og utviklingsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Oskar J. Grimstad til miljø- og utviklingsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 12, fra representanten Morten Ørsal Johansen til justisministeren, er trukket tilbake.

Spørsmålene 13 og 14, fra henholdsvis representantene Henning Warloe og Jon Georg Dale til forsknings- og høyere utdanningsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 18, fra representanten Harald T. Nesvik til fiskeri- og kystministeren, vil bli besvart av arbeidsministeren på vegne av fiskeri- og kystministeren, som er bortreist.

Spørsmål 19, fra representanten Torgeir Trældal til fiskeri- og kystministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 23, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministeren bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

Spørsmål 1

Tord Lien (FrP) [11:12:02]: «En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangel på læreplass etter endt skolegang. Til tross for at det i offentlig sektor er mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tar det offentlige inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Mener statsråden at etablering av flere læreplasser i offentlig sektor bør være et delmål i regjeringens og Stortingets arbeid for redusert frafall fra videregående utdanning?»

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:12:48]: Først har jeg lyst å si til Tord Lien at jeg er veldig glad for det raidet som Fremskrittspartiet i dag har når det gjelder lærlingplasser i offentlig og særlig statlig sektor. Det er et gammelt godt SV-knep fra opposisjonen. Vi deler det gjerne med flere, for jeg er veldig glad for at det rettes søkelys mot den jobben staten og det offentlige også har ansvaret for når det gjelder å skaffe nok lærlingplasser.

Vi har 3 000 elever i år som har startet på en yrkesfaglig utdanning som ikke har kunnet fullføre den med en lærlingplass, som de hadde tenkt, fordi vi ikke klarer å få lærlingplasser nok. Da er det avgjørende viktig at vi klarer å få til en ny samfunnskontrakt med næringslivet, for det er i deres egeninteresse at vi har lærlingplasser nok. Men staten og det offentlige må også stille opp. Jeg tror man i mange statlige virksomheter egentlig kan ha større fantasi når det gjelder hva slags lærlingplasser man kan stille opp med. Dessverre er det slik at statlig sektor i stor grad er mer kontorisert enn den var tidligere. Men også på den typen arbeidsplasser kan man tenke seg at man kan ha lærlingplasser for flere studieretninger enn kontorfag.

Det vi nå jobber med, er å sørge for at vi har klare krav til de ulike statlige virksomhetene, ut fra den styringsmuligheten vi har, når vi skal gi beskjed om hva de statlige virksomhetene skal holde på med, der dette med å bidra til flere lærlingplasser understrekes veldig nøye. Vi skal følge opp det, slik at det er et av de punktene som alle statlige virksomheter vet at det forventes noe av dem på, og som de blir sjekket på i etterkant.

Tord Lien (FrP) [11:14:50]: Det er med glede jeg merker meg både at statsråden har fått med seg at det er flere statsråder som er invitert til å svare på spørsmål i samme retning i dag, og at statsråden nå er tydelig på at man kan og bør få til mer.

De bedriftene som er organisert i NHO, stiller alene til rådighet ca. 30 pst. av de lærlingplassene vi har – et

tall som er langt høyere enn den samlede andelen av «arbeidskraftmassen» skulle tilsi.

I dagens spørretime har vi hørt at regjeringen har ambisjon om å øke antall årsverk i pleie- og omsorgssektoren med hele 12 000 nye årsverk. Tror statsråden at det er mulig uten at man stiller til rådighet flere lærlingplasser i forhold til f.eks. helse- og sosialfagene?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:15:53]: Nei, det vil ikke være mulig hvis ikke man klarer å få til en kombinasjon av å gi voksne ufaglærte mulighet til å ta fagbrev i jobben sin, for det jobber mange ufaglærte innenfor omsorgssektoren, og å få flere til å velge helse- og omsorgsfaget og få en lærlingplass. Det meste av disse konkrete arbeidsplassene ligger på kommunalt nivå, og jeg vet at neste spørsmål går til kommunalministeren, og da blir det helt sikkert et tema der.

Hvis jeg skal gjøre opp litt status for staten: Vi har nå bedt om at man kartlegger hva som er potensialet for flere lærlingplasser. Det er et samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet og FAD. Den kartleggingen viser – med noen forbehold – at det er et betydelig potensial for å ta inn noen flere lærlinger i staten. Omtrent halvparten av de statlige virksomhetene meldte om et potensial for økning. De største lærebedriftene i staten i dag er Forsvaret, Jernbanelinjen, institusjoner i universitets- og høyskolesektoren og i samferdselssektoren, og samlet sett utgjør lærlingplasser i disse virksomhetene ni av ti lærlingplasser i staten. Vi skal følge opp dette veldig nøye.

Tord Lien (FrP) [11:17:11]: Jeg har bare lyst til å si at det ikke er noen tilfeldighet at forsvarsministeren ikke er invitert hit i dag. Det er korrekt at Forsvaret i mange år har gjort en veldig viktig jobb med hensyn til å ha lærlinger i mange av sine avdelinger, og det må vi gi dem honnør for. Den øvrige forvaltningen har mye å lære av dem.

Apropos eksempler på hvor vi trenger lærlingplasser: Kokkefaget er jo et av de fagene som har noen utfordringer. Så vidt jeg vet har regjeringen – i likhet med Stortinget – egen kantine, så det er jo ikke bare kontorfolk i forvaltningen heller.

Jeg har lyst til å understreke én ting til, og det er at konjunkturer mange ganger rammer næringslivet kraftig, og dermed også lærlingplasser. Det gjør det jo ikke på samme måte i offentlig sektor, og derfor er det viktig at offentlig sektor øker sitt engasjement. Jeg ser fram til at storting og regjering i fellesskap får konkretisert de planene som statsråd Halvorsen nå legger opp.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:18:18]: Jeg kan legge til at vi har i 2011 tatt inn en fellesføring i virksomhetenes tildelingsbrev, med mål om å øke antall lærlinger. Så forventningene til våre virksomheter med hensyn til det ansvaret de skal ta for lærlingsituasjonen, er betydelig innskjerpet. Det vi nå skal passe på, er at vi ligger tett på og forventer at dette følges opp, og at man bruker fantasien litt også utenfor sine egne kjernevirksomheter for å se hvor man kan stille opp med lærlingplasser.

Spørsmål 2

Åge Starheim (FrP) [11:19:19]: Eg vil stille følgjande spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Ei av dei viktigaste årsakene til det store fråfallet i vidaregåande skule er mangel på lærlingplassar etter avslutta skulegang. Trass i at det i offentleg sektor er mange tilsette i stillingskategoriar med yrkesfagleg bakgrunn, tek det offentlege inn færre lærlingar enn i privat sektor.

Kva vil statsråden foreta seg for å auke talet på lærlingplassar i offentleg sektor?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:19:50]: Eg er svært glad for at Åge Starheim tek opp dette spørsmålet. Denne saka var seinast ein viktig del av diskusjonane på landsmøtet vårt sist helg. Det er ei særdeles viktig sak for regjeringa, det er ei viktig sak for næringslivet, og det er ei viktig sak for kommunane.

Eg er heilt samd i at læreplassar etter skulegang er viktig, og det er viktig at det offentlege tek sin del av ansvaret. Kommunane treng gode fagarbeidarar med rett kompetanse til å løyse dei velferdsoppgåvene som dei har fått ansvar for, og som dei vil få eit endå større og utvida ansvar for no når Samhandlingsreforma skal innfasast. Ein viktig jobb for regjeringa er difor å syte for både høg kvalitet på opplæringa og at mange nok vel ei fagopplæring. Det vil vere eit stort behov for faglært arbeidskraft i tida framover, både i privat og offentleg sektor.

Utviklinga i talet på læreplassar har vore positiv dei siste åra, men som kunnskapsministeren sa, er det framleis utfordringar – det er for mange som ikkje får den læreplassen dei ynskjer. Difor har regjeringa ved kunnskapsministeren teke initiativ overfor partane i arbeidslivet til ein fornøya samfunnskontrakt for å auke talet på læreplassar. Det er i samband med dette arbeidet oppretta ei arbeidsgruppe der òg kommunesektoren, ved KS, er representert. Verkemiddel for å stimulere kommunane til å ta imot fleire lærlingar er under diskusjon i den arbeidsgruppa.

Eg er svært oppteken av at kommunane aukar talet på lærlingplassar, og det finst gode døme på kommunar som er førebilete her, og som gjennom dette òg lukkast betre med å rekruttere inn til sine organisasjonar. For tilgangen til kompetansesarbeidsplassar er ei utfordring i delar av Kommune-Noreg, og dette er noko eg som kommunal- og regionalminister er sær oppteken av. Kommunane må vere attraktive arbeidsplassar for å tiltrekke seg den rette kompetansen, og det å opprette læreplassar er ein måte å gjere seg attraktiv på.

Under leiing av Kommunal- og regionaldepartementet og i samarbeid med KS og arbeidstakarorganisasjonane har me lansert «Sammen om en bedre kommune». Dette er eit utviklingsprogram som skal støtte opp om lokalt initierte prosjekt og tiltak som skal få fram kunnskap og gode eksempel til bruk for alle kommunar.

«Kompetanse og rekruttering» er ei av utfordringane partane skal jobbe saman om i programmet. Det vil vere ein god arena for å lyfte fram bruk av læreplassar som ein viktig del av eit godt og framtidsretta rekrutteringsarbeid i Kommune-Noreg.

Når det gjeld konkrete tiltak elles, viser eg til kunnskapsministeren som ansvarleg statsråd.

Åge Starheim (FrP) [11:22:53]: Eg høyrer svaret frå statsråden, der ho seier at dette er ei viktig sak for kommunane for at dei skal løyse sine oppgåver. Då er det eit paradoks at regjeringa har hatt makta her i landet sidan 2005, og dette er ikkje noko nytt problem. Dette er ein situasjon som har vore slik i alle dei åra som regjeringa har sete med styringsmakta her i landet. Det er jo forunderleg at ein ikkje har teke meir initiativ og lagt vinn på å få gjort noko med dette problemet på eit langt tidlegare tidspunkt, når ein har hatt høve til det. Når vi høyrer undervisningsstatsråden seie at det er 3 000 som ikkje har fått lærlingplassar, er det nesten utruleg at dette ikkje har resultert i at det har ringt bjøller langt tidlegare og at ein verkeleg har teke fatt i saka og gjort noko med det.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:23:59]: Eg veit ikkje om representanten Åge Starheim høyrer dårleg, eller om han ikkje vil høyre det som eg sa i mitt svar. For det eg sa, var at me har teke tak i dette saman med partane i arbeidslivet, saman med KS, som er kommunesektoren sin organisasjon. Det går føre seg viktige drøftingar, og dei drøftar konkrete tiltak, og utviklinga har trass i alt vore positiv dei siste åra. Det har ikkje vore slik at me har sete i ro utan å gjere noko med det. Så eg vil på det sterkaste imøtegå påstanden frå representanten Åge Starheim og seie det som rett er, at både regjeringa og det partiet eg tilhøyrer, har vore pådrivarar for å få fram nettopp dei praktiske faga, få dei praktiske faga inn att, få valfag inn att i skulen og dermed òg få betre rekruttering til desse faga og syte for at dei som tek utdanninga, skal få gode læreplassar.

Åge Starheim (FrP) [11:25:03]: Det er ofte sagt at dersom ein ønskjer at ei sak skal ta lang tid, og at det skal skje lite, skal ein setje ned eit utval. Eg skjønar at statsråden og regjeringa har jobba med dette. Men når vi får opplyst at det er 3 000 som ikkje får lærlingplassar, og når vi også veit at det om kort tid, når Samhandlingsreforma trer i kraft 1. januar 2012, vil det vere trøgt for veldig mange innanfor det arbeidsfeltet, synest eg det er merkeleg at ein ikkje har sytt for at det har skjedd ein hurtigare framgang i arbeidet med å syte for at staten, kommunane og fylkeskommunane har teke dette på større alvor og gjort noko for å kunne ta vare på lærlingane, slik at dei kan kome ut og få fagbrev.

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:26:05]: Eg registrerer at ein prøver å skape inntrykk av at regjeringa ikkje har gjort noko. Eg meiner framleis at det er feil. Det er òg slik at der me i ulike samanhengar møter kommunesektoren, har me vore opptekne av m.a. lærlingplassar og at kommunane skal ta inn fleire. Eg kjem til å fortsetje med det trykket. I min kontakt med KS er eg heilt klar på dette, og eg er òg heilt overtydd om at KS og kommunane sjølve ser rekrutteringsutfordringa som dei har, og gjer noko med det. For det er dei som er dei ansvarlege til å ta tak i

dette. Me skal leggje til rette for det, me skal finne tiltak som gjer at det blir endå meir attraktivt. Det er me i gong med, og det skal me få til.

Spørsmål 3

Borghild Tenden (V) [11:27:11]: «I disse dager er det ti år siden Norge fikk handlingsregelen. Venstre mener nå er tidspunktet kommet for å foreta en evaluering av regelens første ti år. Finansministeren er i disse dager i gang med å vurdere et utvalg som skal gi råd om modell- og metodevalg i Finansdepartementet. Jeg registrerer at det nå er stadig flere som tar til orde for også å nedsette et utvalg som bør se på om oljepengene har vært brukt etter intensjonen, eller om det bør foretas endringer.

Hva synes statsråden om et slikt forslag?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:27:45]: Det er et viktig og interessant spørsmål som her blir stilt. Det gir meg mulighet, i hvert fall innenfor en begrenset tidsramme, til å trekke noen lange linjer i den sammenheng.

Stortinget behandlet i 1974 St. meld. 25 for 1973–74 om oljevirkosomheten framover. Der slo en fast noen viktige prinsipper som jeg synes det er grunn til å minne om, for det første at oljeressursene skulle være folkets eiendom og dermed også underlagt folkevalgt kontroll. For å utføre oljepolitikken opprettet en Statoil som et heleid statlig selskap. En sa at en skulle bruke inntektene til å skape et kvalitativt bedre samfunn, en sa at en betydelig del av oljeformuen skulle investeres i utlandet, at bare en liten del skulle gå til forbruk, og at en samtidig skulle ha tanker om det som kom etter at oljealderen eventuelt var over.

Så har en også lagt til grunn at oljeinntektene skulle brukes for å jevne ut svingninger i økonomien, altså en forløper til den handlingsregelen som kom for snart ti år siden, som vi kan omtale som 4 pst.-regelen. Da den saken ble behandlet i Stortinget i 2001, sluttet hele finanskomiteen og Stortinget seg til de hovedmål som Stoltenberg I-regjeringen hadde for den økonomiske politikken: arbeid for alle, en rettferdig fordeling, videreutvikling av det norske velferdssamfunnet og en bærekraftig utvikling. Samtidig ble det lagt stor vekt på å bruke handlingsrommet til å øke vekstevnen i norsk økonomi.

Så kan en sikkert ha ulike oppfatninger om hva som er de beste tiltakene for å støtte opp under verdiskaping og vekst. For eksempel vil jeg mene at det å investere i dagens og framtidens arbeidskraft er noe av det viktigste vi kan gjøre for å styrke vekstevnen og potensialet i økonomien. Derfor er barnehager viktig, derfor er satsing på grunnskole og utdanning viktig.

Så er det slik at det er mange ulike synspunkter på den økonomiske politikken både i og utenfor Stortinget. Det kan være en illustrasjon på at det ikke er noe fasitsvar på hva som er god eller ønsket bruk av oljepenger eller av andre offentlige inntekter for den saks skyld. Stortinget må velge, regjeringen må velge.

Det jeg er opptatt av, er at den politiske rollen i forvaltningen av disse store ressursene må ligge i Stortinget og i

de folkevalgte organer. Slik sett mener jeg det ikke er noe godt forslag å opprette et ytre utvalg som på en måte skal vurdere politikken innhold, ve og vel og væremåte. Jeg er opptatt av at vi skal forankre beslutningen om hvordan disse pengene skal brukes, i Stortinget, og forankre det i det som var det viktige prinsippet fra starten, at det skulle være under folkevalgt kontroll med utgangspunkt i at dette er folkets eiendom.

Borghild Tenden (V) [11:30:58]: Jeg takker for et grundig svar. Jeg skulle ønske at man kunne nedsette et sånt utvalg, men sånn blir det ikke.

Jeg merket meg også det å styrke vekstevnen i økonomien. Jeg satt ikke på Stortinget i 2001, men – jeg håper jeg refererer riktig nå – de økte verdiene skulle brukes til lavere skatter og avgifter for næringslivet, bedret infrastruktur, samt tiltak for å bringe fram ny kunnskap gjennom forskning og utvikling. Har det blitt sånn? Jeg tenker da konkret på det med skattelette til næringslivet.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:31:38]: Hvis en ser denne perioden under ett, har det på ett område f.eks. skjedd store endringer, i deler av formuesskatten. Det innebærer selvsagt at noen har fått økning i skatten, men samtidig har f.eks. en lang rekke enten blitt fritatt for formuesskatt eller fått lavere skatt. En gjorde også noe med personskatten i den perioden, som bidro til å øke arbeidstilbudet.

Så er det slik at vi investerer mer nå i infrastruktur, samferdsel, enn vi noen gang tidligere har gjort. Forskningsbevilgningene har økt kraftig den siste tiden, samtidig som vi har lagt veldig stor vekt på økt satsing på barnehager og utdanning. Så alt i alt har en etter min oppfatning – det er ulike politiske oppfatninger om det – brukt disse midlene på en god og fornuftig måte.

Hvis en tar hele historien fra tidlig på 1970-tallet, mener jeg vi har oppfylt et av de viktigste hovedmålene, nemlig å bygge et samfunn av bedre kvalitet, noe som både synes i offentlig velferd og ikke minst i kvinners yrkesdeltakelse, som en viktig del av den jobben.

Borghild Tenden (V) [11:32:51]: Jeg takker igjen for svaret.

Venstre er spesielt opptatt av verdiskapende skattelette, som finansministeren helt sikkert har fått med seg. Jeg ønsker å sitere sentralbanksjef Øystein Olsens første årstale. Der sier han følgende:

«Myndighetene har brukt handlingsrommet til å gjennomføre standardøkninger og øke utgiftene på en rekke områder. Prioritering av tiltak som styrker produktiviteten og vekstevnen på lengre sikt, herunder justeringer i skattesystemet, synes derimot å ha kommet noe i bakgrunnen.»

Deler finansministeren dette synet?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:33:31]: Jeg tror det er viktig å understreke at noe av det viktigste vi kan gjøre for å bygge opp under næringslivets konkurransevne og produksjonsevne, er å føre en langsiktig, sunn, fornuftig

og god økonomisk politikk. Det har Norge gjort, og det blir lagt merke til. I møte med folk fra næringslivet blir jeg ofte minnet om at det som bør være finansministerens viktigste oppgave, er å holde orden i økonomien. Det er det ene.

Det andre er videreutviklingen av det som også har skjedd i denne perioden, samarbeidet mellom partene i forbindelse med inntektsoppgjør og andre viktige spørsmål, som gjør at Norge har en veldig produktiv økonomi. Vi har Europas laveste arbeidsledighet og blant den høyeste yrkesdeltakelsen i Europa, samtidig som vi også ser at produksjonen har tatt seg raskere opp igjen i Norge enn i andre land. Alt i alt mener jeg dette borger for at vi har en politikk som må bygge opp under næringslivet og bedriftenes evne til å produsere i og fra Norge.

Spørsmål 4

Fra representanten Per Roar Bredvold til samferdselsministeren:

«Avgjørelsen om hvor E6 skal gå ved Åkersvika ved Hamar, har pågått i svært lang tid. En eventuell flytting vil koste cirka 170 mill. kr ekstra, og mange beboere vil få sin livskvalitet redusert.

Er det ikke best at man nå bestemmer seg for å utvide den opprinnelige traseen?»

Presidenten: Dette spørsmålet er overført til miljø- og utviklingsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet er imidlertid utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 5

Bård Hoksrud (FrP) [11:34:46]: «En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangel på lærlingplasser etter endt skolegang. Til tross for at det i departementet og de underliggende etater er til dels mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tas det i staten inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Hva vil statsråden foreta seg for at Samferdselsdepartementet med underliggende etater i større grad bidrar til å øke antallet lærlingplasser enn tilfellet er i dag?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:35:16]: Arbeidet for flere læreplasser og auka gjennomføring i videregående opplæring er høgt prioritert. Fullført videregående opplæring er den plattformen flest moglege bør ha for å vera rusta for å ta del i arbeidslivet. Gode fagarbeidarar er føresetnaden for eit berekraftig og velfungerande samfunns- og næringsliv. Det vil vera eit stort behov for faglært arbeidskraft i tida framover, både i privat og offentleg sektor. Eit viktig arbeid for regjeringa er difor å sjå til at det både er høg kvalitet på opplæringa, og at mange nok vel fagopplæring.

Det er viktig at statsforvaltninga tek sin del av ansva-

ret for fleire læreplassar. I 2010 kartla Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet potensialet for fleire lærlingar i alle verksemdar i statsforvaltninga. Kartlegginga viser, med nokre atterhald, at det er potensial for fleire lærlingar i omtrent halvparten av dei statlege verksemdene.

For å ansvarleggjera dei statlege verksemdene har regjeringa vedteke å ta inn ei fellesføring i tildelingsbrev for 2011 med mål om auke i talet på lærlingar. Talet på lærlingar, fordelt på lærefag, skal gå fram av årsrapportane. På bakgrunn av kartlegginga og oppfølging i verksemdene av fellesføringa inneverande år, vil utviklinga bli følgd opp i styringsdialogen mellom det einskilde departement og verksemdene. Vi har som mål at dette skal medverka til auke i talet på lærlingar i statsforvaltninga.

Etter omdanninga av dei tidlegare forvaltningsverksemdene NSB, Posten og Luftfartsverket til aksjeselskap har talet på tilsette med yrkesfagleg bakgrunn i etatane under Samferdselsdepartementet gått monaleg ned. Det same resultatet finn vi ved etableringa av produksjonsverksemda til Vegvesenet som aksjeselskap. Både departementet sjølv og etatane rekrutterer i stor grad medarbeidarar med utdanning utover vidaregåande skule eller yrkesfagleg opplæring.

Jernbaneverket er i dag den einaste av etatane som driv produksjonsverksemd sjølv og har behov for lærlingar i større utstrekning. Jernbaneverket hadde ved starten på skuleåret 2010–2011 til saman 117 lærlingar innan bane- fag, signalfag og energi/kontaktledning. Statens vegvesen hadde på same tid fem lærlingar innan IKT-fag, medan Luftfartstilsynet hadde ein lærling innan kontorlag.

Jernbaneverket har i seinare år auka talet på lærlingar både for å møte den auka aktiviteten når det gjeld utbygging og vedlikehald av jernbanenettet, og fordi det er eit høgt aldersgjennomsnitt på noverande fagarbeidarar. Jernbaneverket vurderer fortløpande om det er mogleg å ta inn fleire lærlingar. Avgrensinga når det gjeld talet på nye lærlingar, ligg primært i at det er krevjande for erfarne fagarbeidarar både å skulla utføra dei daglege oppgåvene i ei tid med sterk satsing på jernbane og samstundes driva med opplæring. For departementet og dei andre etatane er det små moglegheiter for å ta inn eller auka talet på lærlingar.

Bård Hoksrud (FrP) [11:38:16]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Alle er jo enige om at dette er en viktig oppgave. Vi vet at mange av dem som går inn i disse yrkene, er folk som både liker at det lukter asfalt, og å kjenne på det å bygge jernbaneskiner – ikke sitte på skolen og lære om det i teorien, men være ute og lære i praktisk arbeid.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden litt, for når man ser på banemontørfaget, er det bare drøye 60 pst. som får plass, av togelektrikere er det 66 pst., og på sveisefaget er det 42 pst., altså forholdsvis få. I tillegg vet vi at innenfor telekomoperatører er det nede i 43 pst. Det må jo bety at det er et stort potensial, som jeg har lyst til å utfordre statsråden til å være litt mer tydelig på. Selv om staten nå ikke driver alt som forvaltning lenger, er tross alt en god del statlige bedrifter 100 pst. eid av staten, der stats-

råden er en ganske sentral aktør. Jeg har lyst til å utfordre statsråden litt på hva hun tenker rundt det.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:39:20]: Lat meg fyrst gje honnør til Framstegspartiet fordi dei har reist denne saka. Dette er eit område som regjeringa er oppteken av, og som det er veldig bra at det er stor merksemd rundt, nettopp fordi det nok er litt for mange elevar som opplever ein teoretisk skule. Ein meir praktisk skule òg i grunnskulen kjem regjeringa til å koma tilbake til.

Så til Hoksrud sine eksempel. Eg skal ta med meg alle dei tilbake til dei ulike avdelingane. Eg trur nok at årsaka til at tala her ikkje er endå høgare frå Jernbaneverket si side, sjølv om dei har auka i den seinare tida, er ein kombinasjon av at her skal det utførest arbeid, og samstundes skal ein rettleia lærlingar.

Bård Hoksrud (FrP) [11:40:24]: Det er veldig bra at statsråden tar med seg disse tingene tilbake.

Vi vet at vi har enorme oppgaver foran oss på samferdselsiden, noe som betyr at det vil være et enormt behov for både folk som skal utføre dette, folk med fagkompetanse og folk som er utdannet til å gjøre jobben.

Fordi kunnskapsministeren sa at regjeringen i forbindelse med tildelingsbrevet har gitt noen klare føringer når det gjelder dette med lærlinger, og siden statsråden jo er generalforsamling i en rekke statlige selskaper 100 pst. eid av staten, kunne jeg godt tenke meg å vite om statsråden som generalforsamling har tatt dette opp konkret i de selskapene som en del av behandlingen, nettopp for at de statlige selskapene skal ha fullt trøkk på å få flere unge mennesker ut på lærlingkontrakt. Når vi da ser at det private næringslivet går langt foran staten, har vi en stor utfordring fortsatt, og da kunne det være greit å vite om statsråden har tatt det opp konkret.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:41:29]: Der er svaret ja. Tildelingsbrevet vart òg nemnt frå mi side. Det er éin arena. Styringsdialogen elles overfor dei ulike etatane er ein annan arena. Ein tredje, som òg kan brukast meir både av meg som statsråd når eg er ute, og av representanten Hoksrud og andre, er å spørja ulike bedrifter, anten dei handterer asfalt eller det er anna arbeid som blir utført: Kor mange lærlingar har de? Det har sin verknad. Det skapar òg merksemd på sin måte. Det hender òg til og med at vi treffer på bedrifter der vi einsidig kan rosa dei for at dei tek dette arbeidet på alvor, og det må fleire gjera.

Spørsmål 6

Arne Sortevik (FrP) [11:42:49]: Spørsmålet lyder: «Mellom Mongstad og Kollsnes i Nordhordland planlegges ny kraftlinje og ny veiforbindelse. Begge prosjektene omfatter de fem kommunene Lindås, Meland, Radøy, Askøy og Øygarden. Begge prosjektene har felles mål for ferdigstilling i 2016. Muligheten for å samordne prosjektene slik at jordkabel kan brukes på hele eller deler av kraftlinjen, er stor, men krever handling fra overordnet

statlig myndighet. Samordning kan gi stor samfunnsøkonomisk gevinst.

Vil statsråden ta politiske initiativ for å få til samordning?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:43:30]: Eg viser til olje- og energiministeren sitt svar av 3. mars 2011 på spørsmål nr. 943 frå representanten Sortevik. Representanten viser til at ny kraftline og nytt vegsamband kan kombinert mellom Mongstad og Kollsnes, og spør om olje- og energiministeren vil ta initiativ til ei nærare utgreiing og vurdering av dette.

I svaret blir det m.a. gjort greie for vegprosjektet Tverrsambandet og styringa av det. Av konklusjonen går det fram at det er opp til Sambandet Vest AS å vurdere om samordning er mogleg.

Det er etablert eit selskap, Sambandet Vest AS, og Hordaland fylkeskommune møter som observatør i styret. Statens vegvesen har oppnemnt ein person som selskapet kan kontakta ved høve. Prosjektet er ikkje teke inn i fylkeskommunen sine planar, og det er ikkje gjort fylkespolitiske vedtak om prosjektet.

På generelt grunnlag meiner eg det er positivt å sjå om det er mogleg med samordning mellom veg- og kraftutbygging, sjølv om det kan ha sine utfordringar når det kjem til praktisk gjennomføring, som t.d. høgspenkablar i tunellar og bruer, samt andre driftstekniske forhold. Eg kan nemna at det er etablert eit samarbeid mellom Noregs vassdrags- og energidirektorat – NVE – og Statens vegvesen regionalt når det gjeld vidare planlegging av Sotrasambandet. Eg føreset at same samordning kan vurderast for Statens vegvesen sitt arbeid med prosjektet Mongstad–Kollsnes, dersom dette er eit ynske frå Hordaland fylkeskommune som vegeigar.

Arne Sortevik (FrP) [11:45:20]: Jeg er vel kjent med svaret fra olje- og energiministeren, som i stedet for å ta ansvar peker på en av aktørene i en slik problemstilling. Det viser ikke overordnet vilje til samordning.

Et av mange poenger i nettopp denne samordningssaken er at det aktuelle veiprojektet – derfor også spørsmål til samferdselsministeren – Tverrsambandet kan gi Bergen betydelig hjelp til å redusere gjennomgangstrafikken til og fra vest, som i dag bruker E39 over Nordhordlandsbrua og kjører via Bergen sentrum. Dette forholdet alene tilsier at man fra nasjonalt politisk hold bør engasjere seg i samordning som en del av arbeidet med å redusere trafikkbelastningen i Norges nest største by. Jeg minner om at Bergen har store utfordringer knyttet nettopp til gjennomgangstrafikk.

Jeg gjentar derfor spørsmålet: Vil samferdselsministeren ta initiativ for å få utløst god samordningseffekt mellom veibygging og bygging av kraftspenn?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:46:24]: I dette konkrete prosjektet er det altså ein fylkesveg som ikkje er teken inn i fylkeskommunen sine planar, der det ikkje er gjort fylkespolitiske vedtak om prosjektet. Men eg kan gjenta det eg sa, at eg tykkjer for det fyrste generelt at

det er positivt å sjå på om det er mogleg med ei samordning mellom veg- og kraftutbygging, vel vitande om at det kan bli spesielle utfordringar knytte til det. Lat meg i tillegg seia at den same samordninga som no skjer når det gjeld planlegginga av Sotrasambandet, meiner eg kan vurderast òg når det gjeld Mongstad–Kollsnes, dersom vegeigaren ynskjer det.

Arne Sortevik (FrP) [11:47:28]: La meg vise til at jeg i spørretimen for en uke siden utfordret nettopp finansministeren på samordning av store prosjekt. Noe av det siste han sa, var:

«Ja, der det er muligheter for å få gevinster ved en samkjøring av store prosjekter.»

Samkjøring og samordning er viktig, men det er også utrolig vanskelig. Det krever først og fremst at noen gjør noe. Ofte blir det slik at partene peker på hverandre og sitter helt i ro, uten at noe skjer i det hele tatt. Det er jo her regjeringen og de berørte statsråder for de områdene som er inne i en mulig samordning, har et særskilt ansvar. Derfor er igjen utfordringen til nettopp samferdselsministeren, fordi dette samordningsprosjektet inkluderer et viktig veiprojekt som altså kan løse store transport- og vei-problemer i Bergensregionen: Vil samferdselsministeren ta initiativ til en samordning, eller nøyer hun seg med å peke på andre?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:48:38]: Eg meiner å hugsa at eg òg har fått spørsmål frå representanten Sortevik om dei ansvarsforholda som er knytte til ulike typar vegar, der det nettopp var eit sjølvstendig poeng å halda på ansvarsforholdet, og der det frå regjeringa si side var eit eige poeng å gje fylkeskommunane ansvar for fleire vegar fordi dei skulle kunne sjå regional utvikling meir i samanheng. Det er difor fylkeskommunen no er ein fire gonger så stor vegeigar som staten.

Så nemner Sortevik ei kopling, og det gjeld E39. Når det gjeld den delen, skal eg sjekka saka noko nærare. Men eg held fast ved at det som er fylkeskommunen sitt ansvar, skal vera fylkeskommunen sitt ansvar.

Spørsmål 7

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [11:50:05]: «Ved Oslo universitetssykehus er det nedlagt 17 avgiftningsplasser i 2010, og det er planlagt å legge ned 12 nye plasser i 2011. Dette er gjort for bl.a. å finansiere 13 plasser i rusakutt-mottaket, som skulle føre til en økning i det totale tilbudet til denne gruppen.

Hva er det i pasientgrunnlaget som gjør at statsråden mener det er forsvarlig å redusere antallet avgiftningsplasser ved Oslo universitetssykehus' opptaksområde?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:50:37]: Spesialisthelsetjenesten skal vurdere den rusmiddelavhengiges helsetilstand og rett til nødvendig helsehjelp på grunnlag av en henvisning fra lege eller sosialtjeneste. Dersom pasienten har rett til eller behov for avrusning,

skal dette tilbys innenfor forsvarlig tid. Er tilstanden til pasienten så alvorlig at det er behov for akutt avrusning eller avgiftning, skal dette tilbys uten unødig opphold.

Det er de regionale helseforetakenes ansvar å sørge for tilstrekkelig kapasitet i tilbudet til rusavhengige. Dette gjelder både øyeblikkelig hjelp, avrusning/avgiftning og oppfølging. Helse Sør-Øst opplyser at det var 65 døgnplasser innen avgiftning/avrusning i Oslo ved inngangen til 2010. Nå i 2011 er det 40 avgiftningsplasser på Sinsen, og det er 13 døgnplasser ved Rusakuttmottaket, som ble etablert i 2010. Samlokaliseringen av rusakuttmottaket og avgiftningsavdelingene på Sinsen er en betydelig faglig styrking av akutt- og avgiftningstilbudet i Oslo.

I 2010 ble det etablert to–tre egne observasjonssenger for rusmiddelavhengige ved Oslo legevakt. Helse Sør-Øst opplyser at det i 2010 også ble etablert 16 nye døgnplasser for korttidsbehandling og 16 dagplasser for unge rusavhengige. Ingen som har behov for akutt avrusning eller avgiftning, skal bli avvist.

På et liknende spørsmål fra representanten Høie i forrige spørretime svarte jeg at rusavhengige også kan henvende seg direkte til Rusakuttmottaket uten henvisning fra lege eller sosialtjeneste. Helse Sør-Østs vurdering er derfor at det samlede tilbudet i Oslo innen rus- og avhengighetsbehandling er styrket fra 2010.

Jeg oppfatter tilbakemeldingene fra Helse Sør-Øst slik at de følger utviklingen nøye, med tanke på å sikre nødvendig kapasitet på akutt- og avgiftningstilbudet i Oslo. Ingen som har behov for avrusning eller akutthjelp, skal – som sagt – bli avvist.

Regjeringen er svært opptatt av å sikre mennesker med rusproblemer et tilgjengelig, kvalitativt godt og individuelt tilpasset behandlingstilbud. Jeg vil følge nøye med på utviklingen i Oslo. Samtidig vet vi at det gjenstår mange utfordringer på rusfeltet. Derfor vil vi komme tilbake til Stortinget med en stortingsmelding som tar opp spørsmål om kapasitet og kvalitet i det samlede hjelpetilbudet til mennesker med rusproblemer.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [11:53:20]: Jeg takker for svaret, og har for så vidt hørt mye av dette tidligere – at rusfeltet er styrket, at det skal følges nøye med, og at ingen skal bli avvist. Men da må jo spørsmålet bli om helseministeren mener at alle disse bekymringene og all den kritikken som kommer fra ansatte og brukere som ser dette, og som føler dette på kroppen hver eneste dag, er signaler det ikke er noe å bry seg om. Eller er det slik at helseministeren kunne tenke seg også å snakke med noen andre enn representantene for Helse Sør-Øst? For de som sitter i Helse Sør-Øst, er tydeligvis ikke på bølgelengde med dem som er på gatenivå – for å si det rått og brutalt.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:54:15]: Når spørsmålet omfatter omfanget av tilbudet – i hvert fall i utgangspunktet – må jeg nesten svare på det. Jeg mener at rustilbudet er styrket. Og når jeg sier at jeg følger med, er det selvfølgelig viktig, for vi vet at det er mange rusavhengige som trenger behandlingstilbud. Vi kan bare se på tallene. Da ser vi at det er flere som

får rett til nødvendig helsehjelp, og det er flere som får behandling.

Så vet vi at dette er et område hvor det ikke bare er ett ledd i kjeden som må være på plass; alle ledd i kjeden må være på plass. Om spesialisthelsetjenesten gjør sin jobb alene, er kanskje ikke det tilstrekkelig for å hjelpe den rusavhengige i hele behandlingsforløpet. Derfor er jeg opptatt av at vi skal lykkes med dette, og derfor har vi også gitt veldig klare meldinger til spesialisthelsetjenesten gjennom oppdragsdokumenter og foretaksmøter om at dette er en gruppe som skal prioriteres.

Kari Kjonaas Kjos (FrP) [11:55:28]: Jeg synes det er veldig vanskelig å forstå at færre plasser skal ses på som en styrking. Nå er det slik at mange får en avrusning/avgiftning, og så blir de sluppet rett ut på gaten igjen uten noen oppfølging, hvorpå de må inn igjen til en ny avrusning før behandling. Hvis det er slik å forstå at man i større grad skal gi behandling rett etter avrusning, slik at man slipper å avruse seg et par-tre ganger før behandling, kan vi være enige om at det er en styrking, men slik som situasjonen er per i dag, oppfattes det av brukerne ikke som en styrking. Det er færre plasser – det er et faktum.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:56:16]: Hvis vi bare teller antall senger, er det ikke sikkert at det gir et riktig bilde av den totale behandlingssituasjonen. Igjen er det slik at det må vurderes i hvert enkelt helseforetak hvordan behandlingsapparatet skal innrettes, selvfølgelig i tråd med de nasjonale føringene som er.

Representanten spurte i stedet om jeg var villig til å snakke med andre folk. Jeg gjør selvfølgelig også det. Dette er et felt som jeg ser på som veldig viktig. Det er en gruppe som er veldig sårbar, og som i veldig mange år har fått altfor dårlig oppfølging i helsevesenet. Derfor er det så viktig at de har den samme rett til helsehjelp som den alle andre pasienter har. Det er det viktig for meg å få formidlet, og det er det viktig for meg å understreke også overfor helseforetakene.

Spørsmål 8

Laila Dāvøy (KrF) [11:57:36]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Røyking er en risikofaktor for mange sykdommer, bl.a. hjerte- og karsykdommer. Til tross for dette er ikke legemidler til røykeavvenning omfattet av dagens refusjonsordning. Andre land har allerede innført ordninger med gratis eller subsidierte legemidler. Helsedirektoratet har anbefalt at det bør åpnes for mulighet til refusjon etter dagens blåreseptordning for legemidler til røykeavvenning.

Vil statsråden ta initiativ til at slike legemidler blir refusjonsberettiget?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:58:11]: Røyking er den viktigste årsaken til tidlig død og tapte friske leveår i Norge. Å redusere andelen røykere er den

viktigste enkeltinnsatsen vi kan gjøre for å bedre folkehelsen. Det er derfor behov for å styrke det røykesluttarbeidet som gjøres i helsevesenet.

Målet i Nasjonal strategi for det tobakksforebyggende arbeidet 2006–2010 var å halvere ungdomsrøykingen og redusere andelen røykere i befolkningen til under 20 pst. Dette målet har vi nådd, og det viser også at tiltakene våre har effekt. Det er likevel fortsatt 700 000 nordmenn som røyker daglig. Jeg har derfor satt i gang arbeid med en ny nasjonal tobakksstrategi.

I forberedelsene til dette arbeidet inviterte jeg Verdens helseorganisasjon til å evaluere det tobakksforebyggende arbeidet i Norge. En viktig tilbakemelding var at røykeavvenningsarbeidet er begrenset, at tilbudet er for lite tilgjengelig, og at kvaliteten varierer. Dette er derfor noe av det vi ser videre på i arbeidet med en ny tobakksstrategi.

Det gis i dag ikke refusjon for legemidler til røykeslutt over blåreseptordningen. Legemiddelforskriften § 14-14 fastsetter at legemidler til behandling av nikotinavhengighet ikke kan innvilges forhåndsgodkjent refusjon.

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten har oppsummert forskning om effekt og sikkerhet av legemidler til røykeslutt. De konkluderer med at slike legemidler øker sannsynligheten for å være røykfri etter ett år, og at disse preparatene kan defineres som kostnadseffektive, sammenlignet med ingen behandling.

Jeg har bedt Helsedirektoratet om å levere forslag til en nasjonal plan for tobakksavvenning. Tilbud om legemidler er bare ett av mange tiltak. Andre viktige tiltak er veiledning hos fastlegen, hos tannlegen, ved helsestasjonen og frisklivssentralene, og røykesluttgrupper og Røyketelefonen, for å nevne noen eksempler.

Refusjon for legemidler til tobakksavvenning er ikke nødvendigvis det viktigste tiltaket for å redusere andelen røykere. Rundt to tredeler av dem som har sluttet å røyke, har klart det uten å bruke hjelpemidler. Andre trenger både veiledning, støtte og legemidler for å klare det. I ny tobakksstrategi vil vi vurdere hvilke tiltak som er mest effektive, og hva som kan gjøres for å styrke helsetjenestens hjelp til røykeavvenning. Vi vil også vurdere endringer i legemiddelforskriften.

Laila Dāvøy (KrF) [12:00:54]: Jeg takker statsråden for det positive svaret, at dette nå blir vurdert som ett av flere tiltak. Jeg er veldig enig med statsråden i at dette er ett av flere tiltak. Det er også positivt å vite at de tiltakene som regjeringen har satt i gang – og som vi satte i gang de siste årene, kanskje flere partier også – faktisk virker. Det er ett av de viktigste områdene, tror jeg, vi kan jobbe med fremover, når det gjelder folkehelse, ikke minst.

Det er et tankekors at staten betaler utrolig mye som følge av røyking, men at vi da ikke er villige til å gi refusjon for de midlene som kan bidra til å få folk til å slutte å røyke.

Jeg ser veldig positivt på svaret og har vel egentlig ikke så mange oppfølgingsspørsmål, men kanskje ett: Vet statsråden om det er mange andre land som har erfaringer med å gi gratis legemidler til røykeavvenning?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:02:02]: Så vidt jeg vet, er det andre land som gjør det, men jeg kjenner ikke til detaljene om hvordan man har lyktes. Vi har tross alt gjort et forberedende arbeid her og har dette til løpende vurdering. Da må vi jo se på om dette er det vi vil prioritere foran andre tiltak, f.eks. massemediekampanjer, mye bedre målrettet veiledning. Jeg er helt overbevist om at det hjelper ikke å gi noen en pakke med legemidler hvis de ikke er motivert, og hvis de ikke får veiledning ved siden av. Og så har vi jo disse frisklivssentralene som hjelper folk til både røykeslutt og endring i livsstil, som nå er i 100 kommuner rundt om i landet, som jeg har veldig tro på som et godt virkemiddel for å få en bedre folkehelse, og som også kan spille en viktig rolle her.

Dette er egentlig mye mer et spørsmål om hvor vi skal sette inn pengene, for det er ikke tvil om at hvis vi skal få disse legemidlene inn, vil det være store kostnader forbundet med det, kostnader som kanskje kunne ha vært brukt bedre på en annen måte.

Laila Dávøy (KrF) [12:03:10]: Det vil koste en del midler. Samtidig brukes det nesten 80 mrd. kr årlig i det norske samfunnet nettopp på å behandle mennesker som får ganske alvorlige sykdommer knyttet til det at de røyker.

Jeg er også enig med statsråden i at det ikke vil være nok bare å gi piller eller legemidler. Det er helt nødvendig at de får veiledning, og at man er helt sikker på at de som eventuelt kommer inn under denne refusjonsordningen, er mennesker som er motiverte. I så måte kan man jo ha et godt regime for hvem som skal få det, slik at man kan være ganske trygg på at disse faktisk får det, og at de får oppfølging i tillegg.

Jeg håper inderlig at statsråden tar dette med som ett av virkemidlene, sammen med andre.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:04:05]: Som jeg sa, er dette ett av de tiltakene som vi vurderer. Det er jo også slik med legemidler at de av og til har noen bivirkninger. Derfor må vi være veldig trygge når vi anbefaler noen å bruke legemidler, men det er, som sagt, gode erfaringer med det. Men erfaringen er jo at de fleste som slutter å røyke, faktisk klarer det uten legemidler. Her har jeg stor tro på både veiledning, motivasjon og selvfølgelig også helt målrettede tiltak – som frisklivstilbud o.a.

Spørsmål 9

Bente Thorsen (FrP) [12:05:09]: «En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangel på læreplass etter endt skolegang. Til tross for at det i departementet og de underliggende etater er til dels mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tas det i staten inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Hva vil statsråden foreta seg for at Helse- og omsorgsdepartementet med underliggende etater i større grad bidrar til å øke antallet lærlingsplasser enn tilfellet er i dag?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:05:48]: Gode fagarbeidere er en forutsetning for et bærekraftig og velfungerende samfunns- og næringsliv. Det er et viktig mål for regjeringen å sørge for høy kvalitet på opplæringen og at mange nok velger en fagopplæring. Overfor de regionale helseforetakene har jeg forutsatt at det legges til rette for å øke antall læreplasser i videregående opplæring i helseforetakene. Dette er nedfelt i foretaksprotokollen med krav og rammer for 2011.

I oppdragsdokumentet for 2011 har vi lagt vekt på at de regionale helseforetakene skal sørge for å etablere et tilstrekkelig antall læreplasser for helsefagarbeiderutdanningen og ambulansearbeiderutdanningen. Helseforetakene samarbeider med fylkeskommunene, kommunene, offentlige opplæringskontorer og KS om å utvikle samarbeidstiltak på området.

Ifølge Helsedirektoratet er tilgangen på læreplasser til helsefagarbeidere samlet sett på et tilfredsstillende nivå. De fleste læreplassene er i kommunene, og det er fortsatt behov for flere plasser i spesialisthelsetjenesten. Helsedirektoratet har, på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet, satt i gang et prosjekt for å få oversikt over lærlinger i helsefagarbeiderfaget i helseforetakene. Oversikten skal vise hvor de er, hvor mange de er, og hvilken tilknytning de har til helseforetaket. Helseforetakenes erfaringer med å ta inn lærlinger og hvilke planer de har for dette, vil også bli undersøkt.

«Bli helsefagarbeider» er et nytt rekrutteringsprosjekt i samarbeid mellom KS, HSH, Spekter og Helsedirektoratet. Prosjektet skal også bidra til å øke antall læreplasser i kommuner, helseforetak og private virksomheter, samtidig som det rettes oppmerksomhet mot kvaliteten i opplæringen.

Statsforvaltningen må ta sin del av ansvaret for å legge til rette for flere læreplasser. Kunnskapsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har kartlagt mulighetene for å få flere lærlinger inn i virksomheter i statsforvaltningen. Kartleggingen viser, med noen forbehold, at det er et potensial for flere lærlinger.

Vi har gode erfaringer med å ha lærlinger både i mitt departement og i flere av de underliggende virksomhetene. Vi skal følge opp utviklingen i styringsdialogen mellom departementet og etatene.

Bente Thorsen (FrP) [12:08:10]: Jeg må si at jeg føler at ministeren for så vidt har en god oversikt over situasjonen i sektoren og behovet framover; hun har tydeligvis tatt grep.

Utdanningsdirektoratet har presentert søkertallet 2011–2012, og det er jo svært gledelig at flere søker seg til helse- og sosialfag. Det er disse arbeidsgruppene, personene, som skal ivareta den viktige og samfunnsnyttige oppgaven med å pleie og ta vare på våre eldre og pleietrengende, som også statsråden var inne på.

Vil ministeren ta, eller har ministeren tatt, høyde for å tilrettelegge for enda flere lærlingsplasser, ettersom behovet for det har økt? Det er en ganske stor økning i søknadstallet for dette året.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:09:01]: Som representanten viser til, har det vært en økning i søknadstillene, og det er veldig gledelig. Dette er en gruppe fagarbeidere som vi er veldig avhengige av, og som vi vil være mer og mer avhengige av i årene som kommer. Det er til alles nytte at vi klarer å få gode helsefagarbeidere, med høyere utdanning, inn i helsesektoren. Det vil være en nøkkelfaktor framover.

Når det gjelder å tilrettelegge, gjør vi jo det gjennom mange tiltak, som jeg også nevnte. Kommunene er en veldig viktig arena, men spesialisthelsetjenesten kan åpenbart gjøre mer. Derfor foretar vi en slik gjennomgående kartlegging av antall lærlinger – erfaringene med dem, og hvordan de selv opplever det. Det er viktig for at vi skal skaffe oss erfaring med hensyn til hvordan vi skal klare å rekruttere flere.

Bente Thorsen (FrP) [12:10:10]: Jeg får stole på at det blir flere lærlingplasser, og hvis ikke ministeren selv sørger for å ivareta behovet, får vi hjelpe til ved å minne om behovet.

Selv om vi skal glede oss over at det er flere som velger å utdanne seg innen helse- og sosialfag, er det ikke til å komme fra at mange dessverre slutter i yrket. Det er ulike grunner til dette: Små stillingsbrøker, arbeid som vikar kanskje i fem–seks år før man får fast ansettelse og lav lønn i forhold til utdanning og arbeidsinnsats. Dette er typiske kvinneyrker, og muligens er det nettopp det som er grunnen til at vi fremdeles har slike arbeidsvilkår.

Spørsmålet er om ministeren vil sørge for å bedre lønns- og arbeidsvilkårene for disse typiske kvinneyrkene, slik at flere blir værende i yrket etter endt utdanning?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:11:09]: Når det gjelder arbeidsvilkår, er jeg veldig opptatt av at vi må ivareta de folkene vi har i denne bransjen, innenfor hele helsesektoren, fordi – som jeg også sa i stad – at dette er en gruppe vi er veldig opptatt av.

Når det gjelder lønnsforhold, er jo det noe som drøftes utenfor denne salen. Dette er en sektor som er preget av små og ofte lave stillingsbrøker og mye deltid, derfor er det gledelig at vi i løpet av de siste årene har fått 6 000 flere årsverk bare ved å øke stillingsandelene. Det er veldig positivt, og det er et arbeid som vi vil fortsette med. Derfor har jeg også stilt krav om at man skal redusere antall deltidsstillinger i spesialisthelsetjenesten med 20 pst. Det er viktig for å få flere heltidsstillinger. Så dette er noe som vi har stor oppmerksomhet på, og jeg er helt enig med representanten i at det er et stort ansvar for oss alle å sørge for lærlingplasser. Vi kan aldri bli gode nok. Dette skal vi jobbe aktivt for, for det dreier seg om fremtiden vår.

Spørsmål 10

Sonja Irene Sjøli (H) [12:12:32]: «Befolkningen på 250 000 på Romerike står i fare for å miste sitt røntgentilbud som et resultat av at Helse Sør-Øst, ifølge tingretten og lagmannsretten, har forsømt sin plikt til å sørge

for likebehandling ved å la tilbyderne konkurrere på like vilkår.

Vil statsråden sørge for at Helse Sør-Øst utlyser en ny anbudskonkurranse snarest og dermed sikrer et godt og forsvarlig røntgentilbud til befolkningen, slik at de ikke risikerer å stå i kø ved Ahus eller må reise til andre byer for å få et tilbud om røntgenundersøkelser?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:13:07]: De regionale helseforetakene skal sørge for spesialisthelsetjenester til innbyggerne i sin region. Det skjer gjennom aktiviteten i deres egne helseforetak, men også gjennom kjøp av helsetjenester fra private. Kjøp av helsetjenester må skje innenfor regelverket for offentlige anskaffelser. De regionale helseforetakene er egne rettssubjekter, og står dermed rettslig ansvarlig for de vurderinger og disposisjoner de gjør i denne sammenheng.

Jeg har fått opplyst fra Helse Sør-Øst at de har tatt kjennelsen i Eidsivating lagmannsrett til etterretning. De har besluttet ikke å anke videre. Som en konsekvens av dette, arbeider nå Helse Sør-Øst for å få på plass nye langsiktige avtaler om kjøp av radiologitjenester. Frem til slike avtaler er på plass, vil befolkningen sikres et forsvarlig og godt radiologitilbud gjennom midlertidige avtaler.

Helse Sør-Øst er altså allerede i gang med tiltak for å sikre kontinuitet i radiologitilbudet til befolkningen i sin region, både gjennom midlertidige løsninger og gjennom forberedelse av langsiktige løsninger.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:14:21]: Jeg takker for svaret.

Det var for så vidt beroligende, i og med at Helse Sør-Øst nå har gått inn og vil sikre befolkningen et røntgentilbud, og at de nå jobber med å få på plass nye langsiktige avtaler. Men som jeg har sagt tidligere også, er det det samme for Høyre hvem det er som får dette tilbudet. Det viktige for oss er at et røntgentilbud kommer på plass, og at det er nær der befolkningen bor.

Betyr dette at det vil bli et røntgentilbud på Romerike, eller hva ligger det i nye langsiktige avtaler? Er det med Curator, som nå har hatt en avtale, eller er det nye som skal inn på banen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:15:27]: Slik jeg oppfatter det, skal man ut på en ny anbudsrunde. Jeg må si at jeg forventer jo at man har lært av den runden som har vært, og jeg vil igjen understreke at det er Helse Sør-Østs ansvar å gi et tilstrekkelig, godt og forsvarlig radiologitilbud til befolkningen i hele regionen.

Jeg vil også samtidig si – siden det har vært stor oppmerksomhet om nettopp dette tilbudet og en del andre saker i forbindelse med innkjøpsprosessene – at vi har, som kjent for Stortinget, bedt om at dette blir evaluert. Det synes jeg også er nødvendig, for det er faktisk ganske viktig at det er tillit til de prosessene som skjer og de valgene som blir gjort.

Sonja Irene Sjøli (H) [12:16:27]: Det var en veldig god og bra avklaring for meg hvis det å inngå nye, langsiktige avtaler innebærer at dette nå skal ut på en ny an-

budsrunde, at selskaper kan konkurrere på like vilkår, og at det legges til grunn at det skal være nærhet til tilbudet for befolkningen. Det er det aller, aller viktigste.

Slik som saken har rullert gjennom hele høsten og vinteren, er det svært uheldig. Jeg skjønner at Helse Sør-Øst nå ser at de har gjort en feil, at de nå er klare for å rette den opp, og at de vil inngå avtaler midlertidig til det har vært en anbudskonkurranse. Kan statsråden bekrefte det?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:17:28]: Så vidt jeg er kjent med, er det i form av forlengelse av tidligere avtaler. Dette kan jeg selvfølgelig sjekke i detalj for hele området, men det er det jeg er kjent med så langt.

Spørsmål 11

Fra representanten Oskar J. Grimstad til miljø- og utviklingsministeren:

«En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangelen på læreplass etter endt skolegang. Til tross for at det i departementene og de underliggende etater er til dels mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tas det i staten inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Hva vil statsråden foreta seg for at Miljøverndepartementet med underliggende etater i større grad bidrar til å øke antall lærlinger enn tilfellet er i dag?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

Spørsmål 12

Fra representanten Morten Ørsal Johansen til justisministeren:

«En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangel på læreplass etter endt skolegang. Til tross for at det i departementene og de underliggende etater er til dels mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tas det i staten inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Hva vil statsråden foreta seg for at Justisdepartementet med underliggende etater i større grad bidrar til å øke antallet lærlingsplasser enn tilfellet er i dag?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 13

Fra representanten Henning Warloe til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«COSMOS er et infrastrukturprosjekt der målsettingen er å utplassere havobservatorier utenfor Vesterålen og Svalbard. Bak prosjektet står bl.a. universitetene i Tromsø, Bergen og Oslo samt SINTEF og Havforskningsinstituttet. COSMOS blir et stort, høyteknologisk og vitenskape- lig prosjekt som vil befeste Norges posisjon som ledende

land innen havforskning og havbunnssekspertise. Søknad om midler er til behandling i Forskningsrådet.

Vil statsråden medvirke til at prosjektet COSMOS kan realiseres?»

Spørsmål 14

Fra representanten Jon Georg Dale til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangel på læreplass etter endt skolegang. Til tross for at det i departementene og de underliggende etater er til dels mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tas det i staten inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Hva vil statsråden foreta seg for at Kunnskapsdepartementet med underliggende etater i større grad bidrar til å øke antall lærlingsplasser enn det som er tilfellet i dag?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt.

Spørsmål 15

Torgeir Trældal (FrP) [12:17:59]: Jeg vil først få lov til å ønske statsråd Brekk velkommen tilbake i fullt driv igjen. Vi har jo savnet de gode debattene vi har hatt i denne salen, så det er godt at vi kan få fortsette med det:

«Lenvikhalvøya er ikke en del av reinbeitedistriktets områder. I dag er det to til tre hundre rein som oppholder seg ulovlig på halvøya. Dette kan skape problemer for kommunens drikkevann.

Vil statsråden sørge for at de tamreinene som oppholder seg ulovlig på Lenvikhalvøya, snarest blir fjernet?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:18:31]: Først vil takke for hyggelig hilsen fra representanten Trældal. Jeg er fullt ut i stand til å stille opp her, og jeg gleder meg til å delta i de debattene som skjer i Stortinget.

Det er riktig som representanten Trældal sier, at Lenvikhalvøya befinner seg utenfor distriktsgrensen til reinbeitedistriktet i området, og at det dermed ikke er anledning til å benytte halvøya til reinbeite. Vi har også fått bekreftet fra Reindriftsforvaltningen i Troms at det likevel nå befinner seg rein der. Reinen har trukket dit på grunn av særdeles vanskelige beiteforhold denne vinteren i distriktet.

Departementet har fått opplyst at reindriftsagronomen har vært på befarings i området, og at saken er behandlet av områdestyret i Troms. Områdestyret har gitt reinbeitedistriktet et pålegg om å drive ut all rein fra Lenvikhalvøya så snart dyrevelferden tillater det.

Jeg forventer nå at områdestyret i Troms følger opp saken videre og setter inn de nødvendige tiltak for å få en slutt på reinbeitingen på Lenvikhalvøya. Gjennom den nye reindriftsloven er styringsorganene gitt mer effektive verktøy til å ta tak i slike situasjoner, og for å iverksette mulige sanksjoner. Jeg forventer at disse verktøyene blir

tatt i bruk, og vil følge områdestyrets behandling av denne saken nøye.

Når det gjelder forholdet til drikkevann, så er det vannverkseier, i dette tilfellet kommunen, som er ansvarlig for å sikre befolkningen trygg vannforsyning. Jeg er kjent med at kommunen har drøftet situasjonen med Mattilsynet. Vurderingen har så langt ikke skapt grunnlag for særskilte tiltak fra kommunen eller Mattilsynets side.

Torgeir Trældal (FrP) [12:20:08]: Som statsråden sier, har reindriftsagronomen vært inne her. Etter de opplysningene jeg sitter på, har reindriftsagronomen opplyst at reinen skulle være borte innen 20. januar. Det ble den ikke. Området ble invadert før jul. Det som har skjedd, er at bøndene har måttet gå ut og politianmelde saken. Det gjorde de den 8. februar, og saken er fortsatt under etterforskning av politiet. Så her skjer det ingenting.

Ser ikke statsråden at man nå må gå inn med tyngre tiltak i forvaltningen, når forvaltningen sitter og gjør vedtak og reinen likevel ikke drives ut? Forvaltningen har sagt at hvis reinen ikke var ute innen 20. januar, skulle man drive reinen ut, men nå er det snart 1. april. Det har altså gått fire måneder, og det er fortsatt ikke gjort noe. Når skal statsråden sette regler som gjelder iverksettelse, og at det får konsekvenser for forvaltningen når de ikke gjør det de selv vedtar?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:21:14]: Som jeg understreket i mitt første svar, har Reindriftsforvaltningen og områdestyret adekvate virkemidler som kan iverksettes og tas i bruk. Som jeg også understreket, skal disse virkemidlene tas i bruk. Dersom pålegg om utdrivelse av rein fra Lenvikhalvøya ikke etterkommes av reinbeitedistriktet, og områdestyret mot formodning ikke treffer nødvendige vedtak om sanksjoner og tvangstiltak, er det selvsagt slik at Reindriftsstyret/Reindriftsadministrasjonen må følge opp og gjøre dette. Det er en sak som jeg følger opp overfor disse institusjonene.

Torgeir Trældal (FrP) [12:21:55]: Jeg er glad for det siste statsråden sa, og jeg skal følge med på om statsråden følger det opp. Det kan jeg love.

Så til det neste spørsmålet. Man henviser i svaret til at kommunen har vært i kontakt med Mattilsynet. Mattilsynet sier at det ikke er noe akutt, og at man kan vente og se på reinens tilstand før man driver dem ut. Dette finner jeg litt bemerkelsesverdig. Her har vi de største drikkevannskildene, som 10 000 mennesker er koblet til. Mattilsynet har ansvaret for det. Reinkadaver i dette området – i dette nedslagsfeltet – kan skade drikkevannet til 10 000 innbyggere, noe som man også har EØS- og EU-regler for, samtidig som Mattilsynet i neste omgang ikke vil pålegge noen å fjerne rein fort på grunn av dyrehelsen. Mitt spørsmål til Brekk blir da: Ser ikke Brekk det samme som jeg, at Mattilsynet her møter seg selv i døra og har en dobbeltfunksjon ved at de på en måte skal serve to parter?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:22:59]: For det første har jeg lyst til bare å understreke på nytt igjen at det er

vannverkseier, i dette tilfellet kommunen, som har plikt til å sørge for nødvendig beskyttelse av vannkilder og adekvate tiltak for å sikre forsyning med tilstrekkelig og helsemessig trygt vann. Ifølge drikkevannsforskriften er det forbudt å forurense vannforsyningen. Det er da helse- og omsorgsministeren som er ansvarlig for drikkevannsregelverket. Mattilsynet kan innenfor de rammene de har fått av Helse- og omsorgsdepartementet, gi pålegg med hjemmel i drikkevannsforskriften. Dersom Mattilsynet kommer til at denne situasjonen utvikler seg slik at det er fare for drikkevannsforsyningen på Lenvikhalvøya, regner jeg selvsagt med at tiltak blir iverksatt.

La meg bare understreke at Mattilsynet har ansvaret for ulike forvaltningsområder for ulike departementer, og mitt inntrykk er at Mattilsynet balanserer de hensynene på en meget god måte. Vi må da forutsette at de følger de lover og regler og de forskrifter som ligger i bunnen for deres arbeid.

Spørsmål 16

Per Roar Bredvold (FrP) [12:24:13]: Jeg ønsker å stille statsråden følgende spørsmål:

«Jeg registrerer at lederen i Småbrukarlaget mener at likestilling og likeverd må inn i den kommende stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken.

Er statsråden enig med Fremskrittspartiet i at det er viktigere og større utfordringer innenfor norsk landbruk enn kjønnsbalansen?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:24:42]: Norsk landbruk står overfor en rekke utfordringer, ikke minst knyttet til lav lønnsomhet og lav inntjening. Mitt utgangspunkt er at landbruket ikke har råd til å la være å bruke den ressursen kvinner og jenter utgjør innenfor tradisjonelt landbruk, innenfor nye, bygdebaserte næringer og for utvikling av det sosiale livet på bygda. En forutsetning for å lykkes er gode rammevilkår, som gjør at de som er gårdbrukere i dag, og de unge som kommer etter, finner det interessant å drive og overta gårdsbruk. Dette har etter min mening ingenting med en kjønnsdebatt å gjøre.

Vi trenger landbruksproduksjon i hele landet for å sikre nok og trygg mat til en stadig voksende befolkning. For å få til dette må vi ta hele landet i bruk, og vi er da helt avhengig av at både kvinner og menn finner det interessant å bo på landet og livnære seg av landbruk og det landbruks-eiendommen kan gi, enten alene eller i kombinasjon med annet arbeid.

At sittende regjering tar disse utfordringene på alvor, har kommet tydelig til uttrykk gjennom de jordbruksavtalene som har blitt inngått mellom jordbruksorganisasjonene og den rød-grønne regjeringen.

Jeg er opptatt av at regjeringen, gjennom den meldingen som vi om kort tid skal fremme for Stortinget om framtidens mat- og landbrukspolitikk, legger rammevilkår som bygger framtidstro, for en robust landbruksnæring – og da for begge kjønn.

Jeg finner det riktig å sitere et gammelt og godt slagord:

«Uten jenter stopper Bygde-Norge!»

Til representantens spørsmål må jeg også få bemerke at jeg synes for så vidt det er viktigere ting å gjøre enn å konstruere unødvendige motsetningsforhold av denne typen.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:26:18]: Jeg takker statsråden for svaret.

Andelen kvinner som deltar aktivt i landbruket, og som er eiere av en landbrukseiendom, har økt de siste 30 årene. I 1980 var andelen damer som deltok aktivt økonomisk i landbruket, 30,3 pst. I 2010, for ett år siden, var andelen økt med nesten 10 prosentpoeng, da var det 39,8, altså 40 pst. Det er da jeg ikke skjønner at det er et problem – at dette er noe som er viktig å ha med seg inn i forhandlingene om den stortingsmeldingen.

Det må være andre, viktigere ting som lederen i Småbrukarlaget, som statsråden også kjenner godt, heller burde se på. For det er klart: Det er ganske mange ting i landbruket som har gått nedover. Vi har fått en masse tomme gårdsbruk. Vi har fått en masse gårdsbruk som ikke drives i det hele tatt. Vi har fått mindre dyrket areal. Vi har fått en dårligere økonomi. Vi har fått færre bønder, og vi har fått færre aktive bønder. Dette må da være viktigere?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:27:29]: Landbruks- og matdepartementet har i en strategi for likestilling i landbrukssektoren fra 2007 satt et mål om 40 pst. kvinnelig representasjon når det gjelder eierandel, næringsutøvelse og deltakelse i styrende organer i landbrukssektoren. Handlingsplan for mer entreprenørskap blant kvinner fra 2008 er en fellessatsing fra sju departementer, herunder Landbruks- og matdepartementet. Målet er at vesentlig flere kvinner skal bli entreprenører, og at andelen kvinner skal være 40 pst. innen 2013. Kvinner eier i dag 25 pst. av alle landbrukseiendommer – det er mulig at tallene er litt ulike, men i alle fall etter det jeg har fått opplyst, er tallet 25 pst. – og andelen aktive kvinnelig gårdbrukere i 2009 er på 14,3 pst.

Kvinner driver og eier ofte de minste gårdsbrukene. Men samtidig vet jeg at flere av samvirkeorganisasjonene har nådd målet om minst 40 pst. representasjon av hvert kjønn i sine styre.

Når det gjelder de økonomiske virkemidlene som Innovasjon Norge forvalter, har det vært en positiv utvikling i andelen etablerertilskudd og BU-midler til kvinner de siste årene. I 2009 var andelen på 42 pst. for BU-midlene og 76 pst. for etablererstipendene. Så det har skjedd mye positivt.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:28:41]: Papiret jeg viser til, kommer fra Landbruks- og matdepartementet, og der står det at 39,8 pst. damer var økonomisk aktive i landbruket i 2010, kontra 30,3 pst. i 1980. Det er klart at det er ingenting som tilsier at ikke kvinner skal lykkes i landbruket.

Vi har fått vekk at gutter gikk foran jenter når det gjelder odell. Det kreves like mye for å komme inn på skoler. Man får like mye lån. Man får jobbe likt. Det er ingenting

som tilsier at kvinner ikke på lik linje med menn kan lykkes i landbruket. Derfor mener jeg at det må da være andre ting som må være viktigere for en leder i Småbrukarlaget enn å drive med dette.

For det eneste som for så vidt er økt innenfor landbruket de siste årene da vi har hatt rød-grønn regjering, er antallet tomme gårdsbruk. Det er nesten det eneste som er økt. Det er negativt at vi har såpass mange gårdsbruk hvor lysene er slukket hele døgnet hele året. Det må vi se på – hvorfor det skjer.

Statsråd Lars Peder Brekk [12:29:44]: Da blir svaret at vi må satse mer på alternative næringer, tilleggsnæringer, næringsutvikling og verdiskapning. For at landbruket skal utnytte det mulighetsrommet, må vi etter min mening arbeide målrettet for å rekruttere flere kvinner til næringen.

Kvinner skaper liv. De organiserer fritidstilbud og sprer trivsel i sine lokalsamfunn. Deres engasjement og arbeid er et kjempeviktig bidrag til levende bygder. Kvinner er mangfoldige, løsningsorienterte og gode på å skape nettverk, og det er verdifulle egenskaper når man skal skape ny næringsvirksomhet med basis i gården og dens ressurser. Og meg bekjent er det slik at når vi vurderer hvor vellykket de ulike entreprenører er, ligger kvinner generelt sett foran menn når det gjelder å få til de prosjektene de jobber med. Så vi har absolutt behov for flere kvinner, som gjør en stor jobb, og i den sammenheng synes jeg det er logisk at organisasjonene jobber med de problemstillingene.

Spørsmål 17

Vigdis Giltun (FrP) [12:31:03]: «Saksbehandlingstiden for attest E-301 økte fra 14 til 20 uker fra uke 47 i 2010 til uke 9 i 2011. I uke 11 meldte Nav at ventetiden var økt til 28 uker. EØS-borgere som har opparbeidet rett til dagpenger, går nå i 6,5 måneder uten inntekt. Situasjonen er fullstendig ute av kontroll, og statsrådets tidligere forsikringer om igangsetting av tiltak for å redusere ventetiden og at saken skulle følges nøye, har i stedet ført til det motsatte.

Vil statsråden nå sørge for at Nav raskt reduserer ventetiden til normalnivå – tre uker?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:31:44]: Arbeids- og velferdsetaten arbeider målrettet for å redusere saksbehandlingstiden. Saksbehandlingstiden økte kraftig som følge av den internasjonale nedgangskonjunkturen. Den førte til at Arbeids- og velferdsetaten mottok svært mange søknader om dagpenger fra borgere i andre EØS-land knyttet til dagpenger under permittering og attest E-301. Som en illustrasjon ble kravene om dagpenger under permittering mer enn tredoblet, fra 731 til 3 283 saker, fra 2008 til 2009. Antallet saker har holdt seg høyt også i 2010 og inn i 2011.

For å redusere saksbehandlingstiden ble bl.a. bemanningen ved Nav EØS Dagpenger i fjor høst økt til 22 an-

satte, en økning på 7,5 ansatte, om lag 50 pst. I tillegg ble organiseringen gjennomgått med henblikk på mer effektiv drift. Dette har gitt resultater. Saksbehandlingstiden for dagpenger under permittering for utenlandsk arbeidskraft er blitt redusert fra om lag 20 uker i fjor sommer til fem–seks uker. Det forventes at saksbehandlingstiden vil komme ned på et normalnivå på om lag tre uker i løpet av våren.

Saksbehandlingstiden for utstedelse av E-301-attest er derimot fortsatt svært lang og betydelig over normalnivået på om lag tre uker. Det er satt i gang tiltak for å få ned saksbehandlingstiden også på utstedelse av E-301-attester. Saksbehandlingen varierer en del fra uke til uke som følge av variasjoner i bl.a. saksinngangen. Etaten melder også om at det er mangler ved svært mange av sakene når det fremmes krav om dagpenger og attest E-301, noe som også bidrar til å forlenge saksbehandlingstiden. Etaten har derfor gått gjennom interne rutiner og saksgang i etaten. Det er bl.a. lagt vekt på å gi bedre informasjon og veiledning til Nav-kontorene, slik at Nav-kontorene kan gi best mulig informasjon og veiledning for å bidra til at søknader er komplette når de mottas.

Det er ikke holdbart at saksbehandlingstiden er så lang, og det er derfor et mål å redusere saksbehandlingstiden betraktelig i løpet av året. Jeg kommer fortsatt til å følge utviklingen på dette området nøye fremover.

Vigdis Giltun (FrP) [12:33:52]: Jeg synes statsråden har en veldig passiv tilnærming til dette store problemet. Nav skaper sosialklienter, og dette fører til at de som er ledige, og som faktisk har rett til dagpenger, ikke har noe å leve av. De klarer ikke å betjene gjelden sin, og de får heller ikke dekket utgifter på sosialkontoret. Statsråden har jo tidligere svart meg at de bare kan gå dit for å få penger. Dette er helt uholdbart, og det strider også mot de nordiske overenskomstene om at vi skal ha fri flyt av arbeidskraft, og at vi også skal ivareta deres sosiale rettigheter. Dette er diskriminering av utenlandsk arbeidskraft – de som har henvendt seg til meg, er svenske. Det er mange som går ledig, og det er store problemer. Dette er tredje gangen jeg tar det opp, og det er helt uholdbart. Dette er et stort grensehinder som kan fjernes med et pennestrøk, eller rett og slett ved å tilføre nok ressurser. Det vil alltid være slik at de ikke har fullstendige papirer i orden. Vi har her i landet en stor andel utenlandsk arbeidskraft, som vi må vi ivareta på lik linje. Vil statsråden nå sørge for at det skjer raskt?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:34:56]: For det første har vi altså fått ned saksbehandlingstiden til mellom fem og seks uker, og vi er på vei mot tre uker når det gjelder dagpenger til utenlandske statsborgere. Det har vi prioritert veldig høyt. I det store og hele er vi på vei mot det målet som er satt.

Så har vi fått en økning knyttet til attest E-301, som altså gjelder utlendinger – i dette tilfellet svensker – som skal få dagpenger fra den staten de kommer fra. Svenskene stiller ganske strenge krav for å godta disse attestene.

De skal ha opplysninger om arbeidsforhold 15 år tilbake, så det er mye arbeid når det gjelder den jobben, og det er mange feil knyttet til det materialet som kommer til Nav Dagpenger. Det vi nå har satt i gang, er nettopp å sørge for at de er best mulig, slik at det ikke blir så mye fram og tilbake for å rette opp feil. Vi har også økt bemanningen ved dette kontoret, nettopp for at man kan minske den økningen som har vært.

Vigdis Giltun (FrP) [12:36:06]: Spørsmålet mitt har hele tiden vært rettet mot utenlandske pendlere som faktisk har sitt bosted i Sverige. Det er også de som må få dagpenger når de kommer hjem – dette gjelder altså for E-301 – og det er det statsråden har lovt å ordne opp i lenge. Det har ikke skjedd noen ting.

Nå er ikke den avdelingen på Kongsvinger permanent styrket. Komiteen var der på tirsdag, og det var slik at noen var midlertidig overflyttet fra en annen avdeling, som igjen da mistet ressurser. Så den avdelingen på Nav Utland må styrkes betydelig. Nå vil vi antakeligvis få enda flere som sier opp som følge av Adecco og bemanningselskapene. Nav Utland må tåle svingninger. De må ivareta disse borgerne på lik linje med norske. De svenske arbeidsledige er faktisk forpliktet til å ta jobb i Norge. Det er et felles arbeidsmarked, og det er helt uholdbart å gå over et halvt år uten inntekt på grunn av at Nav ikke har nok ressurser.

Jeg er skuffet over at statsråden ikke vil gå mer aktivt inn og sørge for å sette inn nok ressurser øyeblikkelig, og ikke bare forholde seg til at hun skal se det an utover året.

M a r i t N y b a c k hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:37:11]: Jeg har ikke sagt at jeg skal se det an utover året. Jeg har nettopp vist til de tiltakene som er iverksatt. Representanten Giltun har faktisk stilt spørsmål tidligere både knyttet til dagpenger og knyttet til E-301. Jeg har nå vist til at når det gjelder dagpenger, har vi altså prioritert det og fått ned saksbehandlingstiden på det.

Så er jeg helt enig i at saksbehandlingstiden på E-301 er for lang. Derfor er det det vi nå går løs på. Det man har gjort, er å få en økning i bemanningen der. Hva representanten viser til når hun sier at det ikke har vært noen økning, får stå for representantens egen kjennskap. Poenget er at man har fått en økning på rundt 50 pst. i den bemanningen, men alle sitter ikke på det kontoret. Man har også folk som sitter i Oslo og jobber med dette. Sånn må Nav fungere. Det er ikke slik at Nav flytter personer til de ulike kontorene hver gang man øker bemanningen og ressursinnsatsen.

Jeg må sørge for at vi til enhver tid bruker ressursene i Nav på den absolutt beste måten. Nav har på dette området fått en stor økning i ressursene de siste to årene. Det toppe seg i perioder. Nav har prioritert dagpengene. Nå er det E-301 vi skal se nærmere på.

Spørsmål 18

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Harald T. Nesvik til fiskeri- og kystministeren, vil bli besvart av arbeidsministeren fordi fiskeri- og kystministeren er bortreist.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:38:36]: Jeg vil stille følgende spørsmål til fiskeriministerens vara:

«Ifølge oppslag i Sunnmørsposten av 15. mars selger nå eierne av Bringsvor Laks selskapet sitt til SalMar og begrunner dette med at de som småoppdrettere ikke lenger makter å følge opp alle de pålegg og byråkratiske innretninger som en stadig blir utsatt for. Dette gjelder alt fra samordna luseoppfølginger, forskriftsendringer etc. Det som nå fikk begeret til å flyte over, er Gullestad-utvalgets innstilling.

Hva vil statsråden konkret foreta seg slik at også de mindre oppdretterne har livets rett?»

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:39:15]: Når det gjelder Arealutvalgets innstilling, er denne på høring. Det er derfor ikke aktuelt å kommentere enkeltelementer i utvalgets forslag før vi har vurdert høringsuttalelsene.

Regjeringen er opptatt av å forenkle hverdagen for små og mellomstore bedrifter. Jeg kan som eksempel nevne fritaket for revisjonsplikten for små aksjeselskap.

Så kan jeg slå fast at små havbruksbedrifter har livets rett. Faktisk er noen av de mest lønnsomme bedriftene innenfor havbrukssektoren små selskap. Fiskeridirektoratets «Økonomiske analyser akvakultur 2009» viser at små selskap har bedre totalrentabilitet og nesten like god driftsmargin som store selskap. De mindre selskapenes konkurransevne synes med andre ord å være meget god.

Fra forvaltningens side er det et mål at byrdene som pålegges næringen, ikke skal være større enn nødvendig. Nettopp derfor fullførte Fiskeridirektoratet og Mattilsynet høsten 2009 en gjennomgang av havbruksregelverket med sikte på opprydding av dagens regelverk. Dette arbeidet resulterte i en rekke forskriftsendringer på slutten av 2009. Fiskeri- og kystdepartementet har også et forenklingsprosjekt gående. Prosjektet har gjennomført flere møter med næringsaktører, både små og store, med det formål å avdekke unødige rapporteringsplikter eller andre byrder for næringen. Arbeidet følges fortløpende opp i departementet.

Det finnes også regelverk som er ment å bidra til en lettere hverdag spesielt for mindre selskap. For eksempel er det i havbruksregelverket åpnet for samdrift og samlokalisering, dette for å gi små selskap mulighet til å samarbeide om driften i større grad enn ellers, slik at også disse kan høste stordriftsfordeler.

Noen byrder vil det imidlertid alltid være nødvendig at alle oppdretterne underlegges, eksempelvis miljøkrav. Jeg kan ikke se at størrelsen på et selskap skulle være et avgjørende kriterium for om de må ta del i kampen mot lakselus, for å nevne et aktuelt tema. Norsk havbruksnæring skal være miljømessig bærekraftig, og det innebærer at forvaltningen må ha regelverk og tilsyn og iverk-

sette tiltak dersom krav og regler ikke overholdes eller miljømål ikke nås. Slike rammevilkår må være like for alle.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:41:30]: Det er jo litt trist at statsråden ikke svarer på spørsmålet. Spørsmålet mitt er ikke hva man har gjort tidligere, og hvordan verden ser ut der ute, men hva statsråden nå vil foreta seg framover. Det blir litt meningsløst når statsråden bl.a. i innledningen av sitt svar viser til revisjonsplikten for selskap som har en omsetning på under 5 mill. kr. Det er ikke det vi snakker om når det gjelder oppdrettselskap og de investeringene de foretar i så henseende. Det er nok andre typer regelverk som slår inn der.

Jeg har et spørsmål til statsråden, for statsråden vil jo ikke svare når det gjelder innstillingen fra Arealutvalget, altså Gullestad-utvalget. En av hovedproblemstillingene for disse oppdretterne fremover er jo nettopp det som har med areal å gjøre, soneinndeling f.eks. Spørsmålet mitt er: Hva vil statsråden foreta seg knyttet til soneinndeling? Vil man la sonene i hele Hardangerfjorden bli én sone, slik at disse småoppdretterne bl.a. må ha settefisken også utenfor denne sonen, som vil skape store problemer? Vil statsråden ta initiativ til at det blir foretatt en konsekvensutredning i så henseende før man iverksetter bl.a. disse tiltakene?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:42:43]: Når det stilles så konkrete spørsmål knyttet til dette saksfeltet, må jeg rett og slett si at dette må jeg ta med meg til fiskeriministerens, for det er jeg ikke forberedt på å kunne svare på.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:42:59]: Jeg forventer jo at statsråden i hvert fall er delvis informert om fagfeltet når hun skal svare på spørsmål i Stortinget fordi fiskeriministerens er på reise i Finnmark og ikke har anledning til å være her. Da vil jeg følge opp spørsmålet lite grann i et litt videre perspektiv og ikke fullt så konkret.

Mener statsråden det er viktig at det – før man går til grundige endringer knyttet til bl.a. areal, plassering, sone-lokalisering etc. – blir foretatt en konsekvensutredning før man pålegger disse tingene? Videre: Kan statsråden også si seg enig i at hvis man setter lusetallene så lavt at man stadig må avluse anlegg, kan man komme i en situasjon der man kan få resistens mot lusebehandling? Vil statsråden sørge for at man får en bedre samordning der i hvert fall?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [12:44:03]: Jeg må vise til det svaret jeg har gitt når det gjelder det mer generelle, som arealplanlegging og høringen som er ute. Når det gjelder miljøkrav og lusekrav, må jeg vise til at det gjelder generelle miljøkrav for både små og store anlegg, litt uavhengig av hverandre; miljøkravene må gjelde. Men for øvrig må jeg bare si, og jeg forstår at det ikke er et tilfredsstillende svar for representanten, at jeg må ta dette tilbake til fiskeriministerens, og så får fiskeriministerens på en egnet måte gi svar til representanten.

Spørsmål 19

Fra representanten Torgeir Trældal til fiskeri- og kystministeren:

«En av de viktigste årsakene til det store frafallet i videregående skole er mangel på læreplasser etter endt skolegang. Til tross for at det i departementet og de underliggende etater er til dels mange ansatte i stillingskategorier med yrkesfaglig bakgrunn, tas det i staten inn færre lærlinger enn i privat sektor.

Hva vil statsråden foreta seg for at Fiskeri- og kystdepartementet med underliggende etater i større grad bidrar til å øke antallet lærlingsplasser enn tilfellet er i dag?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt fordi statsråden er bortreist.

Spørsmål 20

Fra representanten Siri A. Meling til olje- og energiministeren:

«Det er stilt store forventninger til at det vil skjje endringer i overgangsordningen for grønne sertifikater i forbindelse med høringsrunden som nylig ble avsluttet.

Vil statsråden sørge for at de om lag 150 småkraftverkene som falt utenfor med regjeringens opprinnelige forslag, nå blir med i overgangsordningen, slik de fleste høringsuttalelsene peker på?»

Presidenten: Dette spørsmålet utgår, da presidenten ikke kan registrere at representanten er i salen.

Spørsmål 21

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:45:06]: Aller først vil jeg gratulere Ola Borten Moe med statsrådspost – jeg ser fram til et spennende samarbeid.

«På tiltredelsesdagen 4. mars kom olje- og energiminister Ola Borten Moe med følgende programerklæring til Aftenposten: «Det skal være lik forsyningssikkerhet og lik pris på strøm i hele landet, og samme mulighet for næringsutvikling. Der er vi ikke i dag, og det kommer til å kreve store investeringer i nett og overføringskapasitet.» Statsråden uttalte også at kraftkrisen i Midt-Norge er overmoden for en løsning.

Hvilke konkrete tiltak vil statsråden nå iverksette for å følge opp, og hva er tidsperspektivet?»

Statsråd Ola Borten Moe [12:45:57]: Aller først vil jeg replisere og si takk for gratulasjonen. Jeg vil signalisere at også jeg ser fram til et godt samarbeid med Kristelig Folkeparti og Line Henriette Hjemdal.

Så til programerklæringen, som jeg mener er en god programerklæring. Det er viktig med rimelig forutsigbare rammevilkår for husholdninger, næringsliv og industri uansett hvor hen man holder til i landet.

Et stabilt og effektivt kraftsystem er en forutsetning

for sikker energiforsyning og dermed helt nødvendig for samfunnssikkerheten i Norge. Vi er opptatt av at vi skal ha god forsyningssikkerhet for strøm over hele landet. Det er viktig at nødvendige nettprosjekter blir gjennomført i tide, slik at vi unngår at enkelte regioner har lavere forsyningssikkerhet enn ønskelig. Vi kan ikke risikere at den helt nødvendige nettsatsingen stopper opp.

De neste årene er det planlagt flere nettutbygginger. For landet som helhet summerer investeringene seg til om lag 40 mrd. kr de neste ti årene. Når vi nå er inne i en periode med økte investeringer i nettet, mener jeg at det er passende å legge fram en stortingsmelding om nettspørsmål, og som jeg tar sikte på å fremme i løpet av året. Hensikten med meldingen er å legge fram de overordnede føringene for utviklingen av det sentrale overføringsnettet. Det trengs fordi det ikke er noen grunn til å tro at nettutbygging ikke vil bli konfliktfylt også i framtiden. Skal vi lykkes i den kraftfulle investeringsperioden som ligger foran oss, vil det være en fordel om et samlet politisk miljø har vurdert de ulike avveiningene som må foretas. Også opposisjonen trenger på nytt å bli utfordret på dette, til tross for behandlingen av Ot.prp. nr. 62 for 2008–2009, i 2009.

Det tar svært lang tid å få beslutninger om kraftlinjesaker. Sima-Samnanger er et illustrerende eksempel på det. Det tok over fem og et halvt år fra Statnett formelt sendte melding om saken, til vedtaket ble fattet og slått fast tidligere i år. At det tar så lang tid å få beslutninger, er krevende, særlig nå som det er behov for store investeringer. Jeg mener det er nødvendig med raskere og mer effektive beslutningsprosesser og vil komme tilbake til dette.

Når det gjelder Midt-Norge, er det behov for ytterligere tiltak for å bedre situasjonen. Viktigst her vil være å holde framdriften oppe i arbeidet med realiseringen av overføringsforbindelsen Ørskog–Sogndal, som regjeringen presenterte planer for framdrift for i fjor høst. Men dette er ikke det eneste tiltaket som nå må gjennomføres. Statnett planlegger investeringer samlet i regionen for 9 mrd. kr de neste ti årene, samtidig som en fortsatt stor satsing på Enova og etableringen av et sertifikatmarked vil legge til rette for betydelige resultater på fornybar energi og energiomlegging, altså økt produksjon, økt sparing og økt overføringskapasitet. Alt dette er omfattende tiltak, men jeg vil arbeide kontinuerlig mot det langsiktige målet som for meg står fast, nemlig en lik og forutsigbar pris på strøm i hele Norge.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:49:11]: Det er en god programerklæring som statsråden har kommet med. Det vil bli krevende å følge den opp, men det er helt nødvendig. Når Statnett sier – i sin pressemelding forrige uke – at kraftsituasjonen vekker økende bekymring, bør det være en bekymring som både statsråden og denne salen deler. Vi har nå en anstrengt situasjon når det gjelder strøm i Sør-Norge, og en stram situasjon både i Nord-Norge og i Midt-Norge.

Spørsmålet jeg vil reise til statsråden, er: Hvor lang tid gir han seg selv med tanke på denne energimeldingen, som den tidligere olje- og energiministeren varslet i 2014? Vi vet at vi har ikke så lang tid. Han sier han vil komme med en sak om nett i løpet av året, men har du rom for å vente

til 2014 med å legge fram en ny energimelding – hvem som nå enn er statsråd den dagen?

Presidenten: Presidenten vil gjøre representanten Hjemdal oppmerksom på at all tale skal rettes til presidenten.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:50:22]: Beklager.

Statsråd Ola Borten Moe [12:50:26]: Det var mange anslag i det spørsmålet. Jeg skal prøve å svare på det meste.

For det første tror jeg det er viktig å holde fast på at en meldingstekst i seg selv ikke nødvendigvis forbedrer kraftsituasjonen. Vi er nødt til å arbeide kontinuerlig for å prøve å minimere risikoen for å havne i den situasjonen som vi nå er i ferd med å havne i i deler av landet – dvs. økt produksjon og økt overføringskapasitet.

Så er det heller ikke til å komme utenom at i et land som er vannkraftbasert, som vårt eget – og i nesten alle tilfeller er det et stort pre – som gir oss rikelig og rimelig tilgang på miljøvennlig energi, vil det være sånn hvis det regner lite, snør lite, og hvis det kombineres med kulde over lang tid, vil det norske energisystemet møte utfordringer. Så det kommer til å være et kontinuerlig arbeid for meg i tiden som kommer. Og, som sagt, vi har konkret politikk på dette. Dette skal følges opp. Når energimeldingen blir presentert for Stortinget, må jeg få komme tilbake til.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:51:35]: Det er et krevende område som statsråden går inn i. Det er det ikke noen tvil om. Det er gjennom konkrete tiltak vi kan løse den stramme situasjonen og krisen vi nå står oppe i.

Fra Kristelig Folkepartis side har vi tatt initiativ til at det bør være en rett og plikt for staten å ta forsyningssikkerheten mer på alvor. Vi har tatt til orde for at statsråden bør ta initiativ på dette området. Mitt spørsmål er: Er dette tanker som statsråden vil tenke gjennom? Statsråden er ansvarlig for forsyningssikkerheten, og dette er en del av hans programerklæring. Kanskje er det på dette punktet statsråden til syvende og siste vil bli målt – hvis vi har en for dårlig forsyningssikkerhet.

Statsråd Ola Borten Moe [12:52:35]: Jeg må beklage at jeg ikke har fått anledning ennå til å sette meg inn i Kristelig Folkepartis forslag og tanker rundt tiltak for å forbedre forsyningssikkerheten. Men på generell basis vil jeg si at jeg er opptatt av temaet forsyningssikkerhet, og alle gode forslag fra Kristelig Folkeparti vil selvsagt bli vurdert i lys av akkurat det. Så svaret mitt vil rett og slett være: Ja, vi vil se på de forslagene, og er vi for dem, så skal vi melde tilbake.

Spørsmål 22

Henning Skumsvoll (FrP) [12:53:32]: Først vil jeg benytte anledningen til å ønske Ola Borten Moe velkommen som olje- og energiminister.

«Det internasjonale energibyrået, IEA, mener at Nor-

ges beste miljøtiltak er å bygge gasskraftverk i Norge. Dette vil bety mindre behov for kullkraft i andre land, ifølge IEA. Å erstatte kull med gass er fornuftig, uttaler Nobuo Tanaka, IEAs toppsjef, og sier videre at norske gasskraftverk vil redusere CO₂-utslippene globalt. Regjeringens holdning til norske gasskraftverk uten rensing er i motstrid til IEAs holdning.

Vil statsråden vurdere å følge IEAs råd om tillatelse til bygging av gasskraftverk uten rensing fra dag én?»

Statsråd Ola Borten Moe [12:54:21]: Aller først: Takk for gratulasjonen!

Kravet om CO₂-håndtering for nye gasskraftverk i Norge er fastlagt i Soria Moria II, og har bakgrunn i regjeringens målsetting om å bidra til å utvikle gode løsninger som både kan bidra til å dekke verdens energibehov og redusere utslippet av klimagasser.

Internasjonalt står vi overfor to viktige trender: stor befolkningsvekst og stor økonomisk vekst. Begge medfører økt energietterspørsel. Dersom det økte energibehovet hovedsakelig skal dekkes av fossile energibærere, uten at det tas i bruk ny teknologi, vil dette resultere i en dramatisk vekst i de globale CO₂-utslippene. Derfor trenger vi løsninger som møter etterspørselsutfordringen og klimautfordringen, samtidig. Dette er både et nasjonalt og et internasjonalt anliggende.

Den norske satsingen på CO₂-håndtering er således blant regjeringens viktigste enkeltprosjekt i klimapolitikken, og det pågår et omfattende arbeid med å utvikle og legge til rette for løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂ i Norge. Arbeidet omfatter prosjektene på Mongstad, forskning og teknologiutvikling og internasjonalt arbeid med CO₂-håndtering. Meld. St. 9 for 2010–2011, Fullskala CO₂-håndtering, redegjør for dette.

Målsettingen er at arbeidet skal få betydning både i Norge og internasjonalt. Det er et mål å utvikle og realisere fullskala CO₂-håndtering på en måte som kan bidra til bred anvendelse av sånn teknologi innen kraftproduksjon og innen industrien.

Regjeringen vil at Norge, som en stor energinasjon, bidrar til en reneest mulig produksjon av energi. Norge skal være et foregangsland i klimapolitikken.

Når det gjelder nye gasskraftverk i Norge, følger det av Soria Moria II at regjeringen vil gi konsesjoner basert på CO₂-håndtering fra oppstart. Den politikken ligger fast.

Henning Skumsvoll (FrP) [12:56:34]: Jeg takker statsråden for svaret, og ønsker å stille et tilleggsspørsmål.

Miljøforliket fra 2008, som alle politiske partier på Stortinget, med unntak av Fremskrittspartiet, står bak, inneholder bl.a. et krav om CO₂-reduksjon i Norge på ca. 17 mill. tonn innen 2020. De aller fleste som har arbeidet med CO₂-problematikk, ser på denne reduksjonen innen 2020 som bortimot uoppnåelig.

Mener statsråden at det er realistisk å redusere norske CO₂-utslipp med 17 mill. tonn innen 2020, eller er han enig med Fremskrittspartiet i at det ville være mye bedre å ta en stor del av denne reduksjonen på f.eks. de kullfyrte kraftverkene i Kina?

Statsråd Ola Borten Moe [12:57:20]: Vi skal gjøre begge deler. Vi skal både ta utslippsreduksjoner nasjonalt og bidra til utslippsreduksjoner internasjonalt. Prosjektet på Mongstad er ett eksempel på det, men det er jo veldig mange andre. Og jeg er en av dem som håper veldig på at verden får på plass et system som gjør det mulig å håndtere den type mekanismer.

Når det så gjelder spørsmålet om den norske klimapolitikken: Den ligger fast, i henhold til det brede forliket som er inngått mellom alle partiene på Stortinget, unnatt Fremskrittspartiet, og det kommer selvsagt til å være rettesnoren for både regjeringen og mitt arbeid i tiden som kommer.

Henning Skumsvoll (FrP) [12:58:12]: Jeg vil igjen takke statsråden for svaret.

Alcoa, som er verdens største produsent av primæraluminium, ønsker å bygge et nytt aluminiumsverk i Finnmark. Det kan gi 500 faste arbeidsplasser og ca. 200–300 arbeidsplasser til støttefunksjon.

Både miljøvernministeren og Arbeiderpartiets parlamentariske leder har avslått prosjektet fordi energibæreren til aluminiumsproduksjonen er gass fra Snøhvitfeltet, som ikke kan renses fra dag én.

Er statsråden komfortabel med at Alcoa har fått tomme len ned for finnmarksplanene sine, og at 500 planlagte arbeidsplasser dermed forsvinner fra Norge mens aluminium sannsynligvis blir produsert med kull som energibærer i andre land?

Statsråd Ola Borten Moe [12:59:02]: Jeg er blant dem som håper at Alcoa går videre med sine planer om å etablere aluminiumsproduksjon i Finnmark, med langsiktige investeringer og arbeidsplasser. De er imidlertid nødt til å gjøre det innenfor de samme rammevilkårene og de samme konsesjonene som all annen industri- og nærings-

virksomhet i Norge. I det ligger det at de selvsagt er mer enn velkommen om de etablerer seg i Finnmark, men da basert på en energibærer som den regjeringen jeg er en del av, og Stortinget, gir konsesjon til.

Spørsmål 23

Fra representanten Ketil Solvik-Olsen til olje- og energiministeren:

«NRK melder 17. mars at man må forvente «vinterpriser» på strøm hele året pga. kraftsituasjonen. Statnett vurderer nå kraftsituasjonen å være «anstrengt». De vurderer utkobling av industrivirksomhet for å spare vann i magasinene. Samtidig står det ubrukt produksjonskapasitet i form av mobile gasskraftverk. Gass er ingen mangelvare i Norge.

Mener statsråden det er god industripolitikk når regjeringen prioriterer å bruke skattebetalernes penger på å stanse industriproduksjon fremfor å starte kraftproduksjon?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller. Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:59:59]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Presidenten regner ikke med at den siste representanten som er i salen, forlanger ordet før møtet heves. – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.
